

Интерно
гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ
Удружење војних пензионера Србије
Београд, Браће Југовића 19
ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

НАСЛОВНА
СТРАНА:

Снимио
Миладин
Петровић

Година VIII ■ Број 83 ■ Новембар 2010.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Миладин Петровић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милен Чулыћ

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Др Часлав Антић, Крсман Милошевић,
мр Александар Симоновски

ДОПИСНИЦИ
Добросав Алексић (Алексинац),
Ранко Бабић (Ниш), Предраг Добић
(Сремска Митровица), Радивоје
Здравковић (Подгорица),
Ило Михајловски (Чачак),
Петар Кнежевић (Београд), Будимир М.
Попадић (Нови Сад), мр Александар
Симоновски (Крушевач),
Стеван Стојановић (Шабац),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
М. Чулыћ, М. Петровић,
дописници и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

ДИСТРИБУЦИЈА
Павле Лучић

Лист излази месечно.
Тираж: 2. 600 примерака
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд
Адреса, Београд, Браће Југовића 19
Ел. пошта: logosmil@yahoo.com

ISSN 1452-3809

9 771 452 380002

CIP –
Каталогизација
у публикацији
Народна
библиотека
Србије
Војни ветеран
ISSN 1452-3809

Резервисти одлазе, а регрутне не долазе

КАКО ЏЕМО СЕ БРАНИТИ

Садашњи војни пензионери, којима су данас угрожена многа права, од првих питомачких корака своју војску су схватали као бедем отаџбине, као храброст народа, као институцију чести, самопрегора и служења. То осећање су деценијама, у уз洛зи националног васпитача, преносили на војнике.

Учили су их да успех своје националне војске доживљавају као свој сопствени успех, да њихово срце треба да се стеже због њеног неуспеха, да њене војсковође треба да буду њихови хероји, а њене заставе - њихова светиња. Јер, увек се знало да човеково срце припада оној земљи и оној нацији чију војску он сматра својом.

Због тога је разумљиво што наши војни ветерани немају много поверења у професионалну војску чије настајање укида обавезно служење војног рока.

Не брине их само питање - хоће ли та професионална војска бити народна као што је увек била, него и питање: Хоће ли после извесног времена значајно ослабити одбрамбена моћ наше земље?

Шта ће се, рецимо, догодити за деценију - две, кад стотине хиљада наших садашњих резервиста остане и више не буду могли да носе пушку? Ко ће их заменити? Ко ће нас бранити?

Малобројна професионална војска и онај симболични број регрутата који добровољно служе војни рок, сасвим је извесно, не могу бити довољна снага и гаранција за одвраћање од агресије и за одбрану отаџбине.

Укидање обавезног служења војног рока може нам се као бумеранг вратити кад нам буде најтеже. У случају да будемо нападнути, а немамо довољан број обучених резервиста - да се одбрамнимо, сав ратни терет би пао на необучене младиће који нису служили војни рок. Искуство нас учи да држава сигурно не би пропустила прилику да их мобилише и "обучава" у борби. То би било много скупље него да је, у неком облику, задржано обавезно служење војног рока.

Мудри Иван Иљин једном је рекао: "Без војске, која духовно и професионално стоји на потребној висини - отаџбина остаје без одбране, држава се распада и нација ишчезава са лица земље!"

М. Петровић

Пензионери између жеља и могућности

НЕИЗДРЖИВО СТЕЗАЊЕ КАИША

Како у Србији већ има око 800.000 незапослених и бар исто толико сиромашних, усвајање предложених измена Закона би, према мишљењима стручњака, довело до тога да бар 50 одсто становништва земље буде гладно и сиромашно.

Пензије су, изгледа, по расправама у влади и односима са ММФ-ом постале главни буџетски „проблем“. Да ли је то изненађење или је реч о проблему који је годинама кумулиран да би у економској кризи избио свом тежином на површину? О томе је недавно писао познати економиста и професор универзитета Слободан Комазец.

Без обзира на то што се готово 30 месеци не мењају (замрзнуте су), маса пензија све више притиска буџетске расходе, сматра Комазец. Наime, док су пензије замрзнуте, трошкови живота у 2009. години повећани су за 8,6 одсто, а у 2010. за око осам одсто. То је реални пад од око 17 процената. Карактеристика је да финансијски удар боље се види ако се зна да око 780.000 пензионера прима мање од 21.700 динара, а 356.000 мање од 11.000 динара. Од укупно 1.660.000 пензионера њих око 1.400.000 добило је „бонус“ од 5.000 динара, што чини око 78 одсто пензионера. Свега 260.000 прелази „магичну“ границу од 30.000 динара. Пензионери нису одбили овај „поклон“, јер су највећим делом на ивици голе егзистенције.

Сиромаштво и изобиље

Додељивање бонуса на готово 1,4 милиона пензионера, пише Комазец, даје јасну слику социјалне деградације огромног дела становништва. „Додамо ли томе и велики број запослених који раде а не виде плату месецима, мора се поставити питање: какав је то модел развоја и коме служи? Заиста се ради о великим осиромашењу и социјалној беди огромног дела становништва, док је, с друге

Пензије ће коначно платити цех „уравнотежавања буџета“ и смањивања буџетског дефицита.

стране, створен уски слој врло богатих који живи у изобиљу“, истиче Комазец.

Модел даљег усклађивања пензија према висини инфлације у претходних шест месеци плус половина стопе реалног привредног раста (ако га буде), према његовим речима, уградио је временски раскорак у којем су пензије већ реално смањене, а затим се то надокнађује. Стварног раста пензија нема. А како ће с продолженом кризом и незнатним растом и овде изостати повећање – пензије ће коначно платити цех „уравнотежавања буџета“ и смањивања буџетског дефицита. Државна политика не нуди решење за велики проблем пензија. Неки постављају питање: да ли ће исплата бонуса покренути инфлацију? „Стварно су пензионери узрок инфлаторних удара и великих осцилација девизног курса! Овај износ ће отићи на храну и комуналне услуге које су у последње време највише поскупеле. Пензија није довољна за исхрану и становање. Нема

средстава за било шта друго (одећа, обућа, одржавање, школовање деце, културни садржаји, саобраћајне услуге, нова техника и слично)“, сматра професор Комазец.

Како да се проблем пензија тек заоштрава у следећем периоду. Зато истиче неке факторе. Број запослених се 2008–2010. смањио за 170.000, а само у 2010. години до сада 71.000. То значи да се уплате доприноса смањују. Истовремено је број пензионера само у 2010. години до сада повећан за десет хиљада. Од 461 милијарде динара издатака за пензије држава већ сада покрива мањак доприноса за 215 милијарди или 46 одсто. Разлика ће се само повећавати. Уз раднике избачене из приватизованих предузећа и огроман број годинама незапослених – маса доприноса се у буџету релативно смањује. Са сталним повећањем броја пензионера у току године, још већом незапосленошћу, зајртано свођење масе пензија у буџету са садашњих 36,7 на 30 одсто у 2016. години или са 13,2

одсто у БДП на свега десет процената показује да се политика „уравнотежавања буџета“ највећим делом односи на пензије. На пензије и плате запослених у републичком буџету одлази око 68,3 одсто свих расхода. Према пројекцији кретања свих фактора у 2011. години просечна пензија ће се повећати за свега 1.300 динара. Како је могуће да је 68,3 одсто расхода републичког буџета (пензије и лична примања) вишег од две године замрзнуто, пита се професор Комазец, док истовремено инфлација делује на приходну страну буџета, а буџетски дефицит се повећава?

Нема оживљавања привреде

Дужина животног века се просечно повећала за неколико година. Дуже се користе средства пензија. Будући да становништво све више старији број пензионера ће се повећавати, а како се привреда слабо и споро развија број запослених или опада или стагнира.

„ММФ се претворио у супервизора, који је, уз све критике које имам према његовом моделу и препорука ма, сада стварно добродошао и као контролор једне по свему судећи необуздане владе у трошењу буџетских средстава без праве буџетске контроле. То је, у ствари, дисциплиновање владе у трошењу буџетских средстава“, вели Комазец. Он тврди да се тако не може водити ефикасна макроекономска политика у којој јавни расходи иду и до 44 одсто БДП-а. Закон о фискалној одговорности је нужност, али је неопходна и већа транспарентност у трошењу јавних средстава.

На крају, и уз нужни ребаланс буџета и избор приоритета у расходима, дефицит ће се стално повећавати јер се мало ради на оживљавању привредног раста – јединог правог извора прихода, закључује овај познати економиста.

Марија Гапић, стручњак за пензијско-инвалидско осигурање, иначе пензионер, сматра да су пензионери своју пензију отплатили и поставља питање: Зашто се реформске промене не остварују и у осталим сегментима друштва – код осталих корисника буџета?

„Са реформским променама у пензијском систему“, пише госпођа Гапић, „почело се 2001. године. Настављено је 2003, када је донет тзв. реформски Закон о пензијском и инвалидском осигурању, којим је тај систем усклађен са европским стандардима. Његове радикалне измене и допуне уследиле су, међутим, већ 2005. године, а настављају се предстојећим изменама и допунама. У октобру 2008, доносе се закони о замрзавању пензија, који су још на снази. Све те убрзане промене у систему, а

Неће социјалну помоћ, већ оно што су по закону зарадили у току каријере:
НОВОБЕОГРАДСКИ ВОЈНИ ПЕНЗИОНЕРИ ЗА ВРЕМЕ ИЗБОРНЕ СКУПШТИНЕ

посебно предстојеће, карактерише настојање државе да смањи обим средстава за исплату пензија, а тиме и учешће тих средстава у БДП-у, што је налог ММФ-а“.

Смањивање пензија угрожава опстанак

Бавећи се искључиво овим економским рачуницама и показатељима, према речима госпође Гапић, потпуно је занемарено да иза тога стоје живи људи – пензионери. Њима је пензија, као лично материјално право, унапред покривено вишедеценијском уплатом доприноса у складу са законом, једини извор средстава за живот, па константно смањивање им угрожава егзистенцију и опстанак.

„Како су утицале све те промене у пензијском систему на материјални положај пензионера, не рачунајући предстојеће драконске промене, најбоље говоре следећи подаци: око милион пензионера остварује пензију до просечног износа пензије, тј. до 21.750 динара; пензију од просечног износа пензије до просечног износа нето зараде остварује 394.968 пензионера; пензију од просечне нето зараде до просечне бруто зараде остварује 134.023 пензионера, а пензију изнад просечне бруто зараде остварује преосталих 54.606 пензионера. Уз то, треба поменути и пода-

так о понижавајућем бонусу од пет хиљада динара за 1,4 милиона пензионера од укупно 1,6 милиона“, наводи госпођа Гапић.

Уколико буду донете предложене измене пензијског закона, оне ће убрзати трансформацију пензијског осигурања у систем социјалне заштите а пензионери ће постати примаоци социјалне помоћи. Тако нешто је незамисливо у једној правној држави.

Нису криви пензионери

Зашто се реформске промене не остварују и у осталим сегментима друштва – код осталих корисника буџета, као што је то учињено и чини се у пензијском систему, питају пензионери. И кажу да нису они криви што држава не извршава своје обавезе у вези са порастом запослености, чиме би се побољшао однос између броја осигураника и пензионера. Нису пензионери криви ни за изостанак редовних уплати доприноса запослених и послодавца (процена је да око 30 одсто обveznika не плаћа допринос), нити за погрешан приступ код уређивања права по основу инвалидности, чиме се повећава број инвалидских пензионера.

Пензионери нису донели ни одлуку о стимулисању радника да наставе да раде и после навршеног пуног пензијског стажа, о рачунању тог стажа на идентичан начин као и прет-

ходног, истиче госпођа Гапић. Исти је случај с неправилним приказивањем расхода за исплату пензија, због чега се податак о њиховом учешћу у БДП-у доводи у питање итд. Разрешење свих ових питања дало би другачију слику о пензијском систему који се не би тако убрзано урушавао.

Врло некоректан однос државе према пензионерима, према речима госпође Гапић, огледа се сада и у уређивању права по основу обавезног пензијског осигурања Законом о буџетском систему, што је правно неприхватљиво и неодрживо. Та права, па и право на усклађивање пензије, које спада у основно право пензионера, уређују се искључиво матичним Законом о пензијском и инвалидском осигурању.

Биће још пола милиона гладних

Пензионери траже од државе да се донесе нови закон о пензијском и инвалидском осигурању који би био заснован на основама и начелима утврђеним постојећим пензијским законом. Честим изменама и допунама постојећег закона од тих основа и начела скоро у потпуности се одступило, што је променило и карактер пензије. Не може се заборавити да се пензијом оствареном по основу обавезног пензијског осигурања обезбеђује материјална и социјална сигурност осигураника за ризик старости, инвалидности и смрти. Пензионери су пензију отплатили, тј. финансијски унапред покрили доприносима. Допринос је уплаћиван у току читавог радног века, у складу са законом. Висина пензије им је одређена у зависности од дужине уплате и висине основице за обрачун и уплата доприноса, што је основно начело овог система и што пензији даје карактер економске категорије. Све ово је довођено у питање, сматра госпођа Гапић.

После упознавања са новим изменама Закона о ПИО отвара се питање чему оне треба да служе и шта им је сврха. Аутори кажу да оне треба да смање учешће расхода система ПИО у БДП земље.

Међутим, истакнути економиста професор универзитета Зоран Попов пише да из текста измена то није евидентно. „Наиме, чак и ако би дошло до смањења ових расхода, то би се могло десити тек после много година и под неким одређеним условима (да се нагло успори раст броја пензионера; да се вишеструко повећа стопа раста БДП; да стопа инфлације наредних година буде врло ниска...). Није тешко закључити да је остваривост овог сценарија мало невероватна”, сматра професор Попов.

Каже да су у тексту измена неке ствари више него евидентне.

Тврди да ће примена ових измена Закона у само неколико година у

Србији створити додатну армију од најмање пола милиона гладних и најмање 0,4 милиона изразито сиромашних пензионера. То ће бити неизбежна последица предложене индексације пензија. Новија историја Европе не бележи да је у некој земљи усвојен овакав сатрапски закон. Као у Србији већ има око 800.000 незапослених и бар исто толико сиромашних, усвајање ових измена Закона би довело до тога да бар 50 одсто становништва земље буде гладно и сиромашно. Посланици у Скупштини Србије би, према речима Попова, ово морали да имају у виду и да већ само због тога одбију усвајање предложених измена.

Најрестриктивнији закон у Европи

Попов сматра да овако рестриктиван пензијски закон, изгледа, нема ни једна земља ЕУ. „Дневно смо информисани о штрајковима у Грчкој, Италији, Француској, Аустрији, Шпанији због измена њихових пензионих законова, где се, између остalog, старосна граница за одлазак у пензију подиже на 60 или 62 године. А код нас се предложеним изменама старосна граница подиже на 65 година за мушкице и 58 за жене. Благо речено, такве измене су непримерене нашим садашњим условима, те би их требало планирати за период после 2025-2030”, сматра професор Попов.

Ако се предложене измене усвоје, према речима Попова, нови закон садашњим осигураницима неће пружати било какве гаранције о томе колика би њихова будућа пензија могла да буде. Сада стоји да просечна пензија не може бити нижа од 60 одсто просечне зараде, а ова одредба је предвиђена за брисање. То значи да се осигураници обавезују да 38 или 40 година плаћају доприносе за ПИО, а да њихова пензија кроз неколико деценија може да буде и 15 одсто просечне зараде.

У нашим условима се чини да је

неумано подизање стажа осигурања за жене, као услова за стицање права на пензију, са садашњих 35 на 38 година, пише Попов. Услови живота и рада жена у великом делу Србије су битно различити од оних које оне имају „у кругу двојке” или на Новом Београду.

Попов на крају одговара зашто је наш систем ПИО у кризи, како би се схватило зашто га није могуће финансијски стабилизовати предложеним изменама Закона.

„Привреда Србије је у економској кризи још од 1986. године. Од тада опадају производња, број запослених, реалне зараде и животни стандард становништва, а расте незапосленост и опште сиромаштво. Као последица тога, БДП Србије у 2010. години неће бити ни близу оног из 1986. године, а обим и надустројске производње у овој години биће неких 38 одсто оног из 1986. Ако је стање у нашој привреди такво, онда финансијску стабилност система ПИО није могуће остварити корекцијама пензијског закона. Наравно, треба учинити све да наш систем ПИО буде сличан ономе у земљама ЕУ, али то је већ учињено 2003. године. Наиме, тада смо усвојили закон готово идентичан ономе у Немачкој, Шведској, Хрватској”, пише Попов.

Други проблем је, каже професор, у томе што држава у дужем периоду не чини готово ништа да повећа наплату пореза и доприноса. Пријема ради, већ више од деценије обим „сиве економије” код нас се процењује на око 40 одсто од регистрованог БДП-а; раширене је пракса да се већи део зарада у приватном сектору исплаћује на руке. У земљама ЕУ „сива економија” се креће од 10 до 12 процената. По неким проценама, приходи фонда ПИО би могли бити већи бар за петину само када би држава била способна да наплаћује доприносе.

Наравно, додаје Попов, „целом овом периоду се повећава број пензионера. Будући прилив пензионера готово да није могуће смањити изменама закона, јер се ради о демографском процесу. Смањење броја пензионера је могуће очекивати тек после 2035. године. Смањење износа пензија такође има неку своју доњу границу, коју је Србија изгледа већ досегнула.

На основу свега следи закључак да се тек кроз убрзан привредни развој Србије може очекивати финансијска стабилизација система ПИО, каже професор Попов.

С. Милић

Прибављање
доказа о становима
у бившим републикама

УБРЗАЊЕ ПОСТУПКА

Из Управе за стандард, традицију и ветеране Удружењу војних пензионера Србије ових дана стигло је обавештење о прибављању доказа о становима у бившим републикама које објављујемо у целини:

„Ради убрзања поступка доделе станова стамбени интересенти који на основу поднетих захтева имају утвђено право на стан и своје стамбено питање решавају по прописима у Министарству одбране РС, а који су поседовали станове у републикама бивше СФРЈ и исте су предали након фактичке немогућности коришћења, која тече за: Словенију од 25. 6.1991, Хрватску од 22. 9.1991, Македонију од 15.2.1992, Босну и Херцеговину од 6. 4.1992. године, обавезни су да доставе доказ на нису извршили поврат имовинских права (откупили станове), односно да исте нису наставили да користе чланови њиховог породичног домаћинства.

Стамбени интересенти који су станове предали пре фактичке немогућности коришћења, потребно је да доставе потврду о предаји стана ако је нису доставили стамбеном органу.

Чланом 17. Правилника о решавању стамбених питања у МО је регулисано је да је странка дужна да о свим променама које утичу на решавање стамбеног питања достави доказе на прописан начин Стамбеном органу у року од осам дана од дана настанка промена.

Стамбени интересенти који достављају доказе везано за статус стана у републикама бивше СФРЈ, односно да исте нису откупили, да за исте нису добили новчану надокнаду и да исте не користе они, као ни чланови њиховог породичног домаћинства, доказе могу добити на следећим адресама:

1. ЗА МЕСТА У СЛОВЕНИЈИ: Министарство за обрамбо Република Словенија, Директорат за логистику, Урад за господарење з непремичинами, Сектор за управљање непремичини, ул. Кардељева плошчад бр.21, Љубљана, на факс: 014712787. Интернет адреса је www.mors.sl.glavna.pisarna@mors.si.

2. ЗА МЕСТА У ХРВАТСКОЈ: Република Хрватска, Министарство одбране, Управа за људске ресурсе, Служба за стамбене послове, ул. Черинина бр. 23, Загреб, или на факс 0038514861997 и 0038514961997.

Посебне адресе су за градове Бенковац, Бељи Манастир, Вуковар и Книн:

Република Хрватска, Министарство регионалног развоја, шумарства и водног гospодarства, Управа за подручја посебне државне скрби, ул. Радничка бр. 22, Загреб.

3. ЗА МЕСТА У МАКЕДОНИЈИ: Министарство одбране Македоније, Сектор за логистика и недвижности, Одделение за инфраструктура, ул. Бул. Св. Климент Охридски бр. 15, СКОПЈЕ, тел. 3282101, или на факс:3282578 где ћете одговор добити за неколико дана. Интернет адреса је www.morm.gov.mk

Такође се могу обратити преко наше амбасаде у Скопљу у Македонији, број тел. 00389/02/3130-421, или на број факс 00389/02/3131-428.”

ПОЧЕЛА ГРАДЊА НА ВОЖДОВЦУ

На простору некадашње касарне „Степа Степановић“ на Вождовцу, почела је градња првих 1.500 станова, од 4.500, колико је планирано у оквиру државног програма „јефтине станоградње у Србији“. За те станове пријавило се више од 10.000 грађана. Они који су се јавили међу првима, већ следеће недеље моћи ће да потпишу уговоре.

Радници предузећа Ратко Митровић Дедиње, Монтер и Банковић, припремају земљиште за темеље зграда за првих 500 станова.

„У првој фази, биће 50.000 метара стамбеног простора, односно 499 станова у овој фази. Након две недеље, крећемо са следећом фазом, која обухвата 952 стана, тако да ћемо у овом тренутку започети са градњом преко 1.450 станова“, каже живко Вујовић, руководилац пројекта из Грађевинске дирекције Србије.

Слободан Костић из предузећа Ратко Митровић Дедиње, мисли да је овај пројекат подстицај и покретање производње која је у овом периоду кризе била на неком низком нивоу.

„Мислимо да ће нас овај пројекат мало опоравити и да ћемо на неки начин превазиђи ову кризу“, сматра Костић.

Грађани који су конкурисали за куповину станова биће позивани од следеће недеље, у Грађевинску дирекцију Србије, да потпишу уговор и

уплате учешће од 5 одсто вредности стана. Они који се одлуче за кредит, добије препоруке за банке.

Министар животне средине и просторног планирања Оливер Дулић каже да неколико банака тврди да ће омогућити грађанима који узимају кредите, а који живе у становима и плаћају месечну крију, да добију такве услове, да фактички отплаћују стан у који ће се уселити.

„Они почињу да одплаћују кредит онога дана када се у уселе у стан, па не постоји дупло плаћање и крије и рате за стан и ми се заједнички боримо да се следеће године обезбеди још више средстава за субвенционирање стамбених кредити, макар када је у питању градња из овог пројекта. Оно што ћемо сигурно обезбедити, то је да сви ови станови буду осигурани код националне корпорације“, каже Дулић.

У пројекат ће бити уложено око 250 милиона евра и биће запослено око 30.000 људи. Цена квадратног метра станова је 1.290 евра. Војска ће на име уступања земљишта на простору некадашње касарне добити око 1.000 станова.

На простору од 42 хектара, где је више од пола века била касарна, више нема војних објеката. Овде ће, како се најављује, до марта 2012. бити готово првих 1.500 станова, а свих 4.500 биће завршени до краја 2012. године. У марту 2013. почеће изградња још око 1.500 станова на Новом Београду.

НОВЕМБАРСКА ПОДЕЛА

Стамбена комисија је на седници одржаној 19.11.2010. године, додељила 7 станова у закуп на неодређено време у Београду и Чачку, а на основу Одлуке о расподели станове у закуп на неодређено време број 97-7/10 од 04. 6.2010. године, са пресеком стања на дан 14. 5.2010. године.

Одлуком о расподели станове пов. број 97-3/10 од 31. 3.2010. године са пресеком стања на дан 26. 2. 2010. године, определјено је укупно 88 станове, од којих је Стамбена комисија до сада додељила 85 станове, а још није додељено 2 стана, док за 1 стан нема кандидата.

Одлуком о расподели станове број 97-7/10 од 4. 6. 2010. године са пресеком стања на дан 14. 5. 2010. године, определјено је укупно 24 стана, од којих је Стамбена комисија додељила 21 стан, а још није додељено 2 стана, док за 1 стан нема кандидата.

Додељу преосталих станове, извршиће Стамбена комисија по окончању поступка провере стамбеног статуса за лица која се налазе на ранг листама и интересенти су за исте.

Изводи из донетих решења са ранг листама лица која су добила станове, налазе се на огласној табли Управе за традицију, стандард и ветеране, ул. Крунска бр. 13 Београд, а достављене су и свим организацијским јединицама и установама МО и ВС и Удружењима пензионера.

Рок за подношење жалби заинтересованим лица на извршене додеље станове почиње од 26.11.2010. године и траје 15 дана. После наведеног рока Стамбена комисија приспеле жалбе сматраће неблаговременим и исте неће уважавати.

Војни пензионери у Краљеву претрпели велику штету од земљотреса

ПОМОЋ ОД УДРУЖЕЊА И ФОНДА СОВО

Трећег новембра ове године Краљево и његову ширу околину погодио је снажан земљотрес јачине 5,4 степена Рихтерове скале. Двоје људи је погинуло а више десетина повређено међу којима су и два члана УВПС.

Земљотрес је причинио знатну материјалну штету на објектима становаша, инфраструктуре, школа, обданишта, здравства и другим објектима.

Одмах након земљотреса Општински одбор УВП Краљево одржао је ванредну седницу на којој је разматрао могуће последице и у том циљу је формирана комисија која ће пратити ситуацију на терену и прикупљати извештаје извјаве наших чланова који су претрпели оштећења објекта становаша и имовине.

Комисија је до сада примила 55 извјава наших чланова који су претрпели оштећења објекта и имовине.

Непосредно после земљотреса одржана је редовна седница Скупштине фонда СОВО Србије на којој је присуствовао и наш члан Скупштине Вукашин Родић који је упознао председника Скупштине Фонда СОВО о ситуацији која је задесила Краљево. Том приликом председник Скупштине Миленко Глигоревић покренуо је иницијативу прикупљања помоћи на нивоу УВП Србије у коју би се укључио и Фонд СОВО и обезбедио пружање одговарајуће помоћи КВП која би била усмјерена ка Општинској организацији УВП Краљево.

Комисија, која је формирана при Општинској организацији УВП Краљево, на основу прикупљених пријава обишла је све чланове корисника војне пензије и констатовала да су оштећења много већа него што је у почетку било уочљиво. Према

нашој процени, сви чланови претрпели су одређена оштећења на објектима и имовини чиме су изложени већим трошковима у санирању настале штете.

И овога пута корисници војне пензије су на известан начин били заборављени (посебно војни бескућници) и препуштени сами себи што их је прилично било обесхрабрило. Једина хуманост и солидарност испољена је од стране УВП Србије и њеног председника Љубомира Драгањца који је иницирао одређене активности и стално је у контакту са Општинском организацијом УВП Краљево.

Овим гестом УВП Србије је још једном исказало солидарност и оправдало своје постојање.

Овом приликом захваљујемо се свима онима који су испољили бригу, пружили помоћ и онима који имају намеру да то учине у наредном периоду.

ЗА ПОСТРАДАЛЕ У КРАЉЕВУ

Иницијатива Општинског одбора УВП Зајечар да се добровољним прилозима чланова УВП помогне угроженом становништву Краљева нашла је на добар пријем и адекватну реакцију. И поред тешке економске ситуације у којој живе корисници војне пензије и чланови њихових породица, свесни чињенице да је „бескућницима“ помоћ најпотребнија, посебно у јесење дане пред наступајућу зиму, чланови УВП Зајечар прикупили

су скромна средства у износу 10.050,00 динара. Наведени износ уплаћен је на рачун Управе за трезор Министарства финансија за потребе Града Краљева у акцији „Помоћ пострадалима у елементарним непогодама - Земљотрес 2010.“ У нади да ће се ова акција наставити и даље, упућујемо апел свим члановима УВП Србије да својим скромним доприносом помогну пострадале у земљотресу чиме би се створили услови за обезбеђење смештаја најугроженијим становницима града Краљева.

Ј.Б.

Из Скупштине Фонда за СОВО

НАЈЗАД ПОВОЉНИЈЕ ВЕСТИ

У Фонду за СОВО, у Београду, 3. новембра ове године, одржана је трећа редовна седница Скупштине Фонда на којој се расправљало о важним питањима за кориснике војне пензије.

Седницом је руководио председник Скупштине господин Миленко Глигоревић, а активно учешће у раду седнице узело је већина чланова Скупштине, директор Фонда за СОВО пуковник мр Милојко Миловановић, као и представник Удружења војних пензионера Србије.

На седници је разматрано више значајних питања: разматрање и усвајање Одлуке о изменама и допунама Финансијског плана Фонда за 2010. годину; разматрање и усвајање Одлуке о изменама и допунама Одлуке о наменама и обиму коришћења средстава која се издвајају за опоравак КВП у 2010. години; разматрање и усвајање Правилника о изменама и допунама Правилника о решавању стамбених потреба КВП без стана; и разматрање и усвајање Правилника о изменама и допунама Правилника о употреби, условима и начину коришћења средстава за побољшање материјалног положаја КВП без стана.

Предложеним изменама и допунама Правилника о употреби, условима и начину коришћења средстава за побољшање материјалног положаја корисника војне пензије без стана, убрзаће се поступак одобравања и реализације средстава. Корисници средстава лакше ће долазити до станови и породичних зграда јер располажу са средствима која могу одмах ангажовати. Прошириће се и број заинтересованих јер средства могу употребити и за куповину грађевинског материјала, адаптацију и проширење стамбеног простора, удрживање средстава са другим члановима породице и сл.

А. Симоновски

ПОМОЋ УГРОЖЕНИМА

Удружење војних пензионера Србије ових дана предложило је Управном одбору Фонда СОВО да, у складу са могућностима, помогне корисницима војне пензије са пребивалиштем на територији општине Краљево, који су претрпели штету од земљотреса.

Удружење предлаже да се право на једнократну новчану помоћ обезбеди свим корисницима војне пензије који:

- Имају мању пензију од просечне пензије корисника војне пензије.
- Да се одобри једнократна новчана помоћ у 2011. години свим корисницима војне пензије који су претрпели штету по Правилнику.

Будући да је више општинских организација УВПС изразило жељу да се новчано помогне корисницима војне пензије угроженим земљотресом, Извршни одбор је од општинских организација затражио да се изјасне о висини помоћи.

Извршни одбор ће на својој седници донети одлуку о величини помоћи сваком појединцу - на основу извештаја Општинског одбора УВПС Краљево о угроженим корисницима војне пензије.

Унос личних података у Фонду СОВО при крају

БЕОГРАЂАНИ ПОРАНИЛИ

Корисници Фонда за социјално осигурање војних осигураника, који су у пензији и живе на територији града Београда, одавали су се позиву Фонда за унос личних података и ова активност успешно се приводи крају. Спроводи се у оквиру друге фазе имплементације програма здравственог осигурања којом је предвиђено да се у базу података здравственог осигурања војних осигураника унесу подаци о свим корисницима војне пензије, члановима њихових породица и издржаваним лицима. Прикупљање података почело је првог јула и планирано је да се заврши до краја 2010. године. На основу тих података пензионери ће добити нове здравствене књижице и идентификацијоне картице.

До сада је већина корисника Фонда СОВО у Београду већ поднела захтеве, а многи су то урадили и пре задатог рока. Дневно је захтеве подносило од 250 до 300 пензионера и чланова њихових породица. Гужви, сем ређих повремених „шпиџева“, није било, а рад на подношењу зах-

тева организован је у пријатном амбијенту на задовољство војних пензионера.

Помоћ око попуњавања потребних образца старијим пензионерима тренутно пружају чланови УВПС са Новог Београда Бранко Караћ, Љубиша Јовановић и Рајко Керкез. Поред њих и припадници других општинских одбора УВПС били су повремено ангажовани на овом послу.

Током децембра ову обавезу треба још да изврше и војни осигураници који живе на општинама Младеновац, Лазаревац, Обреновац, Барајево и Сопот. Већина осигураника у Фонд СОВО у Крунској улици број 13 дошла је у задатим терминима, према распореду који су добили од Фонда, али нису враћени ни они који су дошли ван тог распореда.

Сви они који су из било којих разлога пропустили да то ураде у предвиђеним роковима треба то да учине било ког радног дана, до краја ове године, у времену од осам до 12 часова.

Добра сарадња Фонда СОВО и представника УВПС позитивно се одразила на

ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА НОВЕ КЊИЖИЦЕ

Нове здравствене књижице за пензионере имаће трајно важење, а на кућне адресе војних осигураника почеће да пристижу почев од марта 2011. године. За подношење захтева за издавање нове књижице потребно је:

- за примаоца пензије лична карта и чек од пензије;
- за супруге примаоца пензије, старије од 60 година, лична карта и здравствена књижица;
- за супруге примаоца пензије, млађе од 60 година, потврда Националне службе за запошљавање да су незапослене;
- за децу старију од 15 година потврда средње школе или факултета да су ученици односно студенти уписаны у школску 2010/11. годину. Деца старија од 26 година, без обзира на то дали имају статус студента, немају право на коришћење услуга Фонда СОВО;
- за издржавана лица документација која потврђује тај статус и лична карта издржаваног лица.

Одговори на сва нејасна питања у вези са потребном документацијом и издавањем нових књижица могу се добити преко телефона 011/32-03-073 и 011/32-03-327.

успешно спровођење овог обимног и важног задатка. Тиме је још једном потврђено у пракси да од њихове добре сарадње највећу добит имају пензионисани војни осигураници.

М. Шумоња

Снимио М. Шумоња

Вести из ВМА

ТРАНСПЛАНТАЦИЈА ЈЕТРЕ СА ЖИВОГ ДАВАОЦА

УВМА је, 30. новембра, учињена хитна трансплантација јетре јетре са живог даваоца код витално угрожене шеснаестогодишње болеснице у стању фуминантног хепатита због Вилсонове болести. Давалац органа је отац болеснице. Преоперативне припреме радње су обухватале консултације и подршку Института за мајку и дете „др Вукан Чупић“, Универзитетске дечје клинике у Тиршовој и Етичког одбора ВМА.

Операција је била изузетно сложена и у њој су мултидисциплинарно били ангажовани стручњаци из више области ВМА. Управа ВМА посебно истиче ентузијазам и ангажовање пуковника проф. др Небојше Станковића, војних службеника проф. др Дарка Мирковића, проф. др Беле Балинта, проф. др Јасне Јовић, проф. др Зорана Славковића, вишег медицинског техничара Сашке Штампар као и свих других учесника у овом великом подухвату.

Непосредни постоперативни ток противче очекивано, уз постепени опоравак даваоца и примаоца органа.

Ово је шеснаesta по реду трансплантација јетре коју је успешно извршио трансплантациони тим ВМА, а друга трансплантација са живог даваоца (ливинг).

Тим поводом, начелник ВМА генерал-мајор проф. др Миодраг Јевтић посебно истиче изузетан допринос и велико интересовање Управе за биомедицину за унапређење програма трансплантације органа у Србији.

У Сокобањи одржана Трећа олимпијада

ПОЛЕТ ТРЕЋЕГ ДОБА

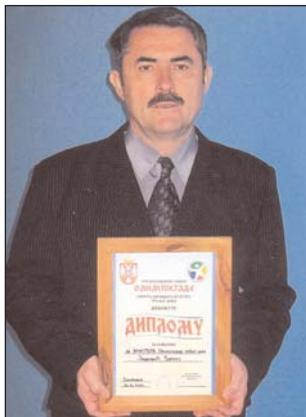
Под покровитељством Савеза пензионера Србије и у сарадњи са асоцијацијом „Спорт за све“ у Сокобањи је од 29. септембра до 3. октобра 2010. године, одржана трећа олимпијада трећег доба. Овогодишња смотра је посебно занимљива јер је у истој учествовао рекордан број учесника.

Покровитељ Треће олимпијаде, био је др Јован Кркобабић, по председник Владе Републике Србије и председник Савеза пензионера Србије.

Међу 650 учесника из свих крајева Србије, укључујући и пензионере са Косова и Метохије, били су и гости из Републике Кипар и преко 50 војних пензионера.

Учесници су се такмичили у стрељаштву, штафети у бразом ходању, шаху, риболову и пикаду. Били су ту углавном људи старији од 60 година.

С обзиром на године старости, треба нагласити да су у свим дисциплинама такмичења постигнути запажени резултати. И поред у поодmakлих година, сви такмичари су настојали да се докажу да су још витални, здрави, што је и био разлог да се допринесе остваривању националне стратегије,

Зоран Јашовић

да се мобилише креативност старијих особа Србије, као и да се обележи међународни дан стarih.

Смотра је обилована разним садржајима у области спорта, здравља, културе, уметности, рекреације и једно забаве.

Они који су били најбољи, примили су златне, сребрне и бронзане плакете и медаље, а било је веома интересантно видети како се људи у осмој деценији живота зајажу да постигну што боље резултате и успех у свим дисциплинама такмичења. Међу учесницима ове олимпијаде било је и оних који су ушли у девету деценију живота као што су Петар Мильковић (95) и Миливоје Милић (87) из Ниша.

Када је реч о учешћу војних пензионера из Ниша, треба истaćи да је то екипа у саставу Зоран Јашовић, Ненад Рашић, Радоје Павићевић и Радомир Шапић од више екипа у стрељаштву заузела четврто место, а запажени успеси су постигнути и у шаху, риболову и другим дисциплинама.

Посебно је занимљив успех Зорана Јашовића, заставника прве класе у пензији и потпредседника Градске организације УВПС у Нишу. Овај војни пензионер, који је закорачио у шесту деценију живота, на смотри је показао најбољу виталност, па је на крају такмичења проглашен за *најгостоподина*.

Како каже Зоран, овоме је највише до принело бављење спортом, а треба подсетити да је Јашовић био и савезни фудбалски судија.

Јашовић је добио специјалну Диплому.
Ранко Бабић, Снимио: В. Живановић

Прича о судбини једне војне породице

УБИ ИХ ЖИВОТ ИЗБЕГЛИЧКИ

Многи се позивају на историју са најдом да ће она дати свој суд о рату у бившој Југославији. Вође и учесници рата су сведоци свих дешавања. Зна се ко је почeo рат и ко је распиривао и подржавао мржњу и ратне сукобе (Запад). Нажалост, појединцима се суди, а неки од највећих злочинаца који су убијали целе породице и недужне људе су на слободи.

Породица Живадиновић, Душан (заставник), супруга Јелена, син Горан, кћи Гордана и мала унука. Живели су у Сарајеву. Душан је радио у Лукавици, а пре почетка рата у касарни „Маршал Тито“. Гордана се удала за водника који је по националности Македонац. По избијању рата у Босни и Херцеговини, породица бежи из Сарајева остављајући сву своју непокретну имовину.

Душан је рођен у Сокобањи, али тамо није имао рођаке. Одлази у село Богдинац одакле је његова покојна мајка. Сељаци су прихватили породицу Живадиновић и сместили је у школској згради где су на располагању имали ходник и једну простот-

рију. Комшије су прикупиле најнужнија средства и намирнице.

По формирању нашег Удружења, 22. децембра 1993. године, чланови су у три општине прикупљали податке о војним пензионерима и учлањивали их. Преко Фонда СОВО сазнали смо да заставник Живадиновић са породицом живи у селу Богдинац које је од Сокобање удаљено 10 километара. Након што смо, јула 1994., на карти пронашли село, одлучили смо да их посетимо.

Представили смо се и започели разговор са Душаном. Испричао нам је одакле је, како је изашао из Сарајева и како је дошао у Богдинац. Дуго нам је причао о својој јединици и томе какве су страхоте доживљавали Срби. Додао је да је Горданин муж напустио њу и ћерку и отишао у Македонију. Распитивали смо се тада за Душановог сина и сазнали да је на тромесечном курсу за милиционера и да му је жена Јелена из Костајнице. На крају посете Душана смо учланили у наше Удружење уз обећање да ћемо га ускоро посетити.

Обећање смо убрзо испунили. Породици смо уручили скроман поклон, а Јелена нам је на растанку рекао да је озбиљно болестан.

Крајем 1998. године Удружење је организовало посете нашим пензионерима у општинама Ражањ и Сокобања. Приликом обиласка чланова у општини Сокобања, у селу Богдинац нисмо нашли породицу Живадиновић. Од Душановог комшије, који је живео поред школе, сазнали смо да је Душан преминуо, а да не зна где му је породица. Отишли смо у полицију у Сокобањи и сазнали да они живе у сутерену једне рударске зграде. У стану смо затекли Јелену, Душанову супругу. Након што смо јој изјавили саучешће, Јелена је почела да плаче и кроз плач нам је саопштила да јој је погинуо син на Косову. Нисмо имали речи утеше којима бисмо могли да ублажимо њену тугу. Рекла нам је да је овај мали стан добила од полиције и да ту живи са ћерком Горданом и унуком. Поред свих мука и жалости она жељи да још једном види свој родни крај, своју Костајницу. Поздравили смо је уз обећање да ћемо је поново посетити, али то обећање нисмо испунили.

Када смо почетком 2000. године са једним чланом нашег Удружења из Сокобање отишли у посету Јелени и њеној породици, у стану нисмо затекли никога. Једна жена нам је саопштила тужну вест - да је Јелена од туге преминула, а да не зна где су Гордана и њена ћерка.

ОБЕЛЕЖЕНА ГОДИШЊИЦА ОСЛОБОЂЕЊА ШАПЦА

Уз велике напоре СУБНОР-а Шапца успева да сваке године обележи значајне датуме из своје историје.

Пре 66 година, 23. октобра 1944. године, Шабац је коначно био ослобођен од фашизма на са- мом крају Другог светског рата.

На овој традиционалној свечаности мањег броја Шапчана на партизанском гробљу, поводом дана ослобођења града, дошло

је само око тридесетак грађана да се поклоне сенима ослободилаца, већина као представници неких друштвених структура, представници радија и ТВ Шапца.

На позив општинског СУБНОР-а, као и увек, одавали су се сами борци, представници Комунистичке партије, СПС, представник града Шапца, Удружења резервних војних ста-решина, Удружења војних пензионера, делегација Команде гарнizonа. Сви су они положили венце на заједнички споменик на партизанском гробљу, а неколико појединача-грађана положили су и свеже цвеће.

Председник општинске организације СУБНОР-а Шапца Влада Нинковић је у пригодном говору подсетио присутне на тешку историју овог града, на честе борбе и ослобођања града од разних окупатора и завојевача, да би на kraju закључио да је тешко данас дефинисати стање у земљи, у миру, која из разних разлога има доста тешко решивих проблема.

У делегацији војних пензионера, која је положила венац, били су Зоран Ђукић и Слободан Марковић.

Стеван Стојановић, Шабац

Прошло је десет година од тог догађаја, али остало је жеља да сазнамо судбину породице Живадиновић.

Двадесетог октобра ове године, са председником месне организације УВПС Сокобања Храниславом Пејчићем договорили смо се да одемо у зграду где су Живадиновићи некад становали у намери да од станара добијемо неку информацију о њима. Затекли смо једну жену у ходнику и питали је за Живадиновиће. Од ње смо сазнали да они и даље ту живе, али да не зна да ли су тренутно ту. Зазвонили смо и врата нам је отворила Гордана коју нисмо одмах препознали, јер је прошло десет година од последњег сусрета.

Примила нас је у стан и скувала нам кафу. Питали смо је за ћерку која је била мала када смо је последњи пут видели. Рекла нам је да је она студент треће године и да прима стипендију. Гордана није запослена, јер, каже, нема послана за њу у Сокобању.

Хранислав, који је и сам избеглица из Сарајева, наставља разговор са њом. Сазнајемо да је претходног дана дошла из Сарајева и да би се sutra вратила тамо у свој стан, али да се тог стана нема ничега. Рекла нам је да су је, чак, и многе комшије мусимани звали да се врати.

Били смо задовољни што смо пронашли Гордану и што смо са њом разговарали. Обећасмо да ћемо их поново посетити.

Добропав Алексић

Обележена 45. годишњица од почетка школовања 9. класе ВТА.

СЕЋАЊЕ НА ЛЕПЕ ПИТОМАЧКЕ ДАНЕ

Упротеклом месецу у Војној академији Војске Србије, у Београду, окупили су се представници 9. класе Војнотехничке академије да обележе 45 година од почетка школовања. Присуствовало је двадесет тројица класића од деведесет тројице колико их је за-вршило академију.

Школовање су започели 1960. у Загребу, а завршили 1963. године када су, по добијању првих официрских звездица, распоређени у јединице и установе ЈНА.

Ово прво окупљање класе било је веома дирљиво. Кроз разговор евоциране су успомене

из питомачких дана, дана и година проведених у јединицама. У строју ове генерације нема више 9чатора људи који су у међувремену умрли, а многи се, због болести и других разлога, нису одавали позиву.

Прослави нису могли да се одазову ни њихове старешине, командри и наставници у академији.

Након свечаног скупа класићи су обишли неке кабинете Војног академије, а затим су дружење наставили на заједничком ручку.

Договорили су се да се састају сваке године, последње суботе у септембру.

Драгослав Ђорђевић

ОБЕЛЕЖЕН ДАН ОСЛОБОЂЕЊА ОБРЕНОВЦА

Грађани Обреновца, представници Општинског одбора СПС, Удружења бораца од 1990. године, Удру-

жења војних пензионера, Удружења Рома и представници Спортско културног центра Обреновац, 14. октобра 2010. године, обележили су дан ослобођења Обреновца.

Нажалост, у последње време нема Удружења СУБНОР-а на оваквим и сличним скуповима!

М. Цветковић

ПРОМОЦИЈА ЗБОРНИКА У НИШУ

Оддавно у Нишу није било толико интересовања за неко издање књиге као што је то било за промоцију Зборника под називом "Војска Србије и Црне Горе у одбрани од НАТО агресије 1999. године".

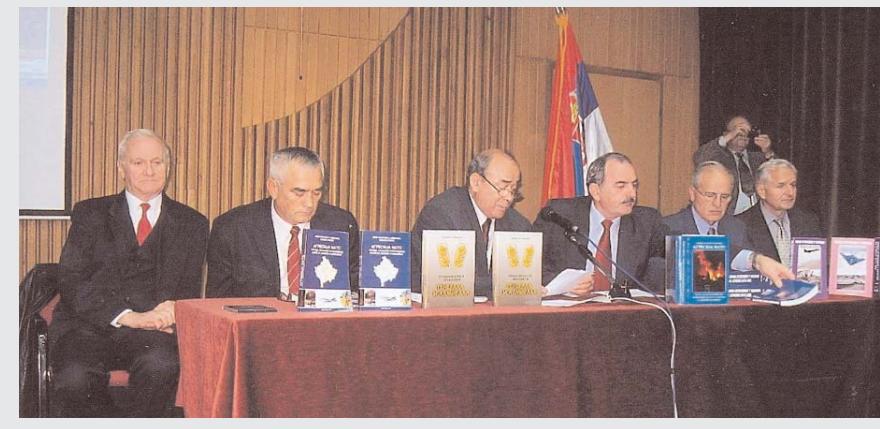
Ово је аутентично издање на коме је радило 59 аутора, непосредних учесника у Војсци Србије и Црне Горе. На веома једноставан, али потпуно истинит начин, описали су све страхове које су произтекле од НАТО агресије. Наравно, и сам назив

Зборника који је посвећен војсци, говори о невиђеној храбrosti и јунаштву војника и официра, који нису жалили своје животе у одбрани отаџбине.

Овом јединственом делу, говорио је доктор војних наука Видоје Пантелић, генерал-пуковник у пензији.

Овај зборник истинитих догађаја о Војсци Србије и Црне Горе, има три посебне целине. Једна од посебног значаја је и страдање недужне деце. Остаће вечно запамћено, да су се на нишану "Милосрдног анђела" од НАТО пројекта страдало 79 дечака и девојчица српске, ромске и албанске националности. Страдала су недужна деца у колевкама, на mostovima, возовима и у родитељском загрђају.

Р. Бабић

Из Општинског одбора УВП Шабац

МОРАЛО ЈЕ ТАКО БИТИ

Од успеха лако до неуспеха. Затајили у раду сви, председник највише. Предстојеће време показаће одлучност и снагу шабачких војних пензионера у борби против неодговорног рада. Оцењен рад, учени проблеми на ванредној изборној Скупштини. Сваки члан мора да оправда задужења. Усвојени тежишни задаци за наредни период. Изабран нови општински Одбор на челу са Ђорђем Момчиловићем. Обележена седамнаеста годишњица шабачког

Удружења, уручене захвалнице активним члановима и сродним организацијама.

У Шапцу већ седамнаест година постоји Удружење војних пензионера. На челу Удружења до сада су била тројица војних пензионера. За време њихове „владавине“ Удружење је радио врло успешно и преко „Војног ветерана“ било познато широм Србије. У раду сваке године било је низ разноврсних активности и добра излета. Последњих годину-две такође се радио али без резултата.

Преко две године, после успешног Лазића, на чело Удружења долази нов човек, многима и недовољно познат - Илија Драгутиновић. У дружењу као да сестало са радом. На седницама Удружења увек се конститујало да све иде „по плану или нема резултата“. Због тога опада интересовање код чланства, мало је нових чланова, нема излета, нема дружења... Неки чланови су одмах уочили да се нови председник Драгутиновић не сналази најбоље у вођењу Удружења, да је доста „лабав“ у спровођењу општих задатака и обавеза, одржава слабу везу са УВПС и то најчешће усмено и телефоном, а учени су и неки пороци, који у многоме деградирају Удружење. У почетку се примедбе појединача нису озбиљно схватале, мислило се да је за успешан рад потребно извесно време за упознавање Удружења и сл. Један од највећих несхватаљивих проблема био је што Драгутиновић никако да створи услове да се изабере благајник Удружења, па је тако више од годину дана он био и председник и благајник и све друго, што се одражавало на опште стање у УВП Шабац, а посебно на финансијску ситуацију и рачун Удружења.

На ванредној изборној Скупштини неколико дискутаната изнело је више примера неправилног финансијског пословања на штету Удружења. Изнети су примери да се уплате за „Војни ветеран“ нису уплаћивале на рачун, а да су трошкови „Ветеран“ плаћани са рачуна Удружења. Исто тако наплате за путне трошкове за излете нису уплаћиване на рачун, већ је аутобус у целости плаћан са рачуна.

На участале примедбе чланова општинског одбора на рад и понашање председника Илија Драгутиновић је најзад поднео

оставку на функцију и обећао да ће у договореном року са Одбором измирити све своје обавезе. До одржавања ванредне Скупштине Драгутиновић није извршио ниједну своју обавезу.

На Скупштини са оваквим садржајем рада присуствовали су председник УВПС Љубомир Драгањац и председник Извршног одбора Зоран Вучковић. Драгањац је, учествујући у раду Скупштине, изнео извесно чуђење и изненађење на садашњи рад давно реномираног удружења шабачких војних пензионера. Нагласио је да у последњих годину дана скоро да нема никакву информацију о раду овог Удружења, а посебно о овом проблему који расправља скупштина. Нагласио је да има поверења у шабачке војне пензионере да ће превазиђи све проблеме, а утврђен финансијски мањак мора да се надокнади Удружењу, па

макар и преко суда. Драгањац је у даљој дискусији најавио неке новине у информисању војних пензионера о проблемима са којима се Удружење „бори“ годинама са надлежним државним органима, све у циљу да се исти реше што брже.

Из свега што се на овој изборној Скупштини чуло намеће се закључак да се у УВП Шапца догодило оно што се морало догодити када затаје носиоци одговорних дужности.

Изборна скупштина, којој је присуство ва велики број чланова, завршила је рад избором новог општинског и Надзорног одбора једногласно, и усвојени тежишни задаци за наредни период. За новог председника Општинског одбора УВП изабран је Ђорђе Момчиловић, досадашњи ВД, за заменика Маринко Антонић и за чланове одбора Александар Лазић, Мита Милошевић, Зоран Ђукић, Драган Дукић и Стеван Стојановић. У Надзорни одбор изабрани су Милан Бркић, Младен Симић и Милан Давидовић.

У свечаном делу поводом седамнаест година постојања шабачке организације УВП новоизabrани председник Ђорђе Момчиловић изнео је кратко неколико историјских података о досадашњем раду овог Удружења, а на крају су подељене захвалнице активним члановима и представницима других структура, и то: Зорану Станићу, ко-команданту гарнизона, заставнику Животи Јовановићу, Дру Ољи Безбрadiци и Снежани Максимовић. Овој свечаној скупштини присуствовали су као гости представници УВП Лознице, Сремске Митровице и Руме, представници СУБНОР-а, Удружења војних резервних старешима и цивилних пензионера.

На самом крају рада скупштине изражена је велика захвалност Команди гарнизона Шабац која на све начине помаже рад Удружења, а то се посебно изразило око припреме и одржавања ове Изборне скупштине.

Стеван Стојановић, Шабац

17. ГОДИНА УВПС ЗЕМУН

Седамнаеста годишњица Општинске организације УВПС Земун свечано је обележена 25. октобра ове године, у ресторану „Клуб 1870“, у Ватрогасном дому.

Преседник Општинског одбора УВП Земун Цветко Јокановић поздравио је приступне и кратко се осврнуо на историјат Удружења.

Преседник Извршног одбора Главног

одбора УВПС Зоран Вучковић Вучковић уручио је председнику Општинске организације УВП Земун „Повељу“ коју је Удружење војних пензионера Србије, као највише признање Удружења, додељено тој организацији.

Том приликом заслужним члановима су уручене плакете, захвалнице и књиге.

Преседник УПВПЛ Златомир Грујић уручио је захвалнице своје организације Општинском одбору УВП Земун и уметничку слику, а преседник СУБНОР-а Миодраг Здравковић уручио је председнику Јокановићу Повељу.

Преседник општинске организације пензионера Земун Шпиро Безбрadiца поздравио је скуп и изразио уверење да ће сарадња између две организације бити још боља.

После званичног дела настављено је дружење уз оркестар Качавенде.

Т. Митушев

Из Општинског одбора УВП Зајечар

ПОДРШКА „ЗАБОРАВЉЕНИМА“

У склопу давно планираних и нереализованих активности обиласка чланова Општинске организације УВП Зајечар у месним одборима Кладово и Неготин, новоизабрани председник УВП Зајечар Љубомир Рељановић, са секретаром Радетом Јовановићем, обишао је „заборављене“ чланове УВП у Кладову 4. новембра, а у Неготину 11. новембра. Одзив чланова месних одбора на састанак био је велики, посебно у Кладову где је по први пут боравио неко од представника УВП Зајечар.

Циљ обиласка био је да се корисници војне пензије и чланови њихових породица упознају са актуелним догађањима у УВП Србије, проблемима у регулисању статуса, начину наплате доспелих потраживања од Фонда СОВО, и са правима и начином за остварење помоћи кроз чланство у УВП Србије. С друге стране, руководство УВП Зајечар упознало се са ситуацијом на лицу места и у непосредном контакту са чланством.

Посебан акценат током боравка делегације у Кладову и Неготину дат је на решавању проблема здравственог збрињавања војних осигураника у цивилним здравственим установама. Обављени су разговори са руководствима домова здравља у Кладову и Неготину са којима је Команда гарнизона Зајечар, у име Министарства одбране, раније склопила уговоре о здравственом збрињавању војних осигураника. У сарадњи са председницима месних одбора, председник УВП Зајечар је дефинисао обавезе којима су домови здравља потписивањем уговора преузели и затражио да се испоштују услови из наведених уговора, односно да се војним осигураницима који живе на простору општина Кладово и Неготин омогуће иста права као и свим другим осигураницима, а то је специјалистичка здравствена заштита у ВБ Ниш и на ВМА Београд.

У циљу регулисања проблема обезбеђења и набавке лекова за војне осигуранике, устапстављен је контакт са апотекама и подаци о истима су достављени Министарству одбране, Сектору за снабдевање, у циљу склапања уговора о пословној сарадњи.

Корисници војне пензије су позвани да се учлана у УВП Србије и претплате на лист „Ветеран“ како би у наредном периоду правовремено долазили до валидних информација.

Због недостатка новчаних средстава није реализована активност обиласка корисника војне пензије у Бору и Мајданпеку, али ће се и та активност реализовати у скорије време. Да наши чланови у Бору и Мајданпеку не би остали „заборављени“, на кућне адресе су им достављене писане информације од стране председника Општинске организације УВП Зајечар о свим актуелним питањима који оптеређују кориснике војних пензија.

Јово Бенџун

Из Општинске организације УВП Чачка

САРАДЊА СА СВИМ СТРУКТУРАМА У ГРАДУ

Општинска организација УВП Чачак, 12. новембра 2010. године, у сали градске Скупштине обележила је седамнестогодишњицу Удружења војних пензионера Србије и информисала чланове о актуелним питањима. Свечаној седници присуствовали су председник УВП Србије Љубомир Драгањац, председник градске скупштине Вељко Неговановић, заменик команданта Гарнизона Горњи Милановац мајор Зоран Цветковић, председници краљевачке, пожешке и ужице организације УВП Цветан Стаменковић, Миланко Бањанац и Живомир Гајић, председник пензионера Чачка Милорад Марић, председник СУБНОР-а Пантелија Васовић и потпредседник ГО ПУПС-а Ацејевомовић.

Скупштину је отворио и поздравио председник Општинске организације УВП Чачак Ђуро Јовановић. Истакао је да је Општинска организација у овој години постигла значајне резултате и пружила помоћ својим члановима у остваривању права на једнократну новчану помоћ (до сада је поднето 58 предмета, а комисија је решила 45), из здравствене заштите, у обради документата за погребне трошкове и остваривање права на породичну пензију. Општинска организација остварила је врло добру сарадњу са командом гарнизона и свим структурима у граду. Редовно су обилазили болесне и изнемогле чланове организације и пружали несебичну помоћ свима којима је потребна. Ово се посебно односи на остваривање права код закинутих пензија.

Председник УВПС Љубомир Драгањац исцрпно је информисао присуто о предложеном Закону о јавном дугу. Констатовао је да се врши општа опструкција, да Влада и Фонд СОВО не извршавају своје законске обавезе. Чине се огромни напори да представници радне групе из УВП Србије својим амандманима које је подржала Главни одбор допринесу да војни пензионери остваре своја права, а ако се та могућност искључи настављају се судски спорови. Такође нас је информисао да се стигло са поднетим захтевима за стимбеној промени.

вима за усклађивање војних пензија (11,06%).

Председник Градске скупштине Чачка Вељко Неговановић поздравио је приступне госте и чланове Удружења честитујући им седамнестогодишњицу рада. Истакао је да је градска организација УВП Чачка постигла запажене резултате, остварила добру сарадњу са свим структурима у граду.

Члан Општинског одбора УВП Божко Накић истакао је да се у сарадњи са Командом гарнизона Горњи Милановац ради на попуњавању образца ПЗО-1 и ПЗО-2 за нове здравствене књижице. До сада је попуњено и достављено команди гарнизона за 412 носиоца осигурања и 186 чланова породице или за 88,6% корисника војне пензије са простора Чачка, Ивањице Гуче и Лучана. Остало је још да се попуне обрасци за 53 корисника војне пензије. С обзиром да је крајњи рок за реализацију наведене активности 31. децембар 2010., обавештавају се корисници да дођу у Удружење ради попуње образца.

Жељко Ивошев је по стамбеној проблематици констатовао да у односу на претходне године има позитивних промена по питању решавања стамбених проблема. У другој половини 2010. војни пензионери добили су 4 дvosobna стана. Кредите за коначно решавање стамбеног проблема у висини од 20.000 евра дошло је неколико војних пензионера, а у току је решавање осталих захтева по питању ових кредита.

Драгиша Стевановић је констатовао да је комисија за културно-забавни рад и рекреацију од изборне скупштине до данас организовала бројне активности уз помоћ чланова Општинског одбора. У активностима је учествовао велики број чланова. Посетили су Ниш и Нишку Бању, Пожаревац и Сребрено језеро, Златибор, присуствовали су „Отвореном дану“ у команди гарнизона Горњи Милановац и организовали више дружења и сусрета са месним организацијама са територије града Чачка.

Ило Михајловски

Седамнаеста годишњица од оснивања Општинске организације УВПС Нови Београд

ОД 500 ДО 10.500 ЧЛАНОВА

Председник Арсеновић уручује признања

Поводом 17. годишњице оснивања Општинске организација УВП – Нови Београд, у просторијама СУБНОР-а Нови Београд, одржана је свечана седница. Скупштину је отворио и њоме руководио председник Константин Арсеновић.

Поздрављајући скуп, председник Арсеновић је рекао да је ова година била изборна на свим нивоима, да је анализиран четвртогодишњи рад и да су усвојена нова документа са Програмом и Статутом УВПС у циљу бОљитка за све кориснике војне пензије. Подсетио је присутне да је пре 17. година формирана Општинска организација Нови Београд у којој је данас трећина чланства УВПС. Тог 25. новембра 1993. године, када је формирана Општинска организација, било је 10 месних одбора и око 500 чланова, а данас имамо 16 месних одбора са преко 12.850 КВП и око 10.500 чланова УВПС, што представља преко 80% чланства, чиме можемо бити поносни у односу на друге организације.

У кратком излагању, Арсеновић се осврнуо и на проблеме који муче све општинске организације. Пензије су редовне с тим што су и даље замрзнуте до краја 2010. године, а очекује се да Закон о ПИО, који више од годину дана кружи по разним одборима и министарствима владе, до краја године угледа светлост дана.

Након усвајања новог Правилника о додељивању једнократне новчане помоћи са повећањем вредности бода на 1.350, омогућено је да више КВП добије ову помоћ. Тако је у 2010. години у новобеоградској општинској организацији поднето 275 захтева, од којих је 201 захтев реализован. Одбијена су свега 24 захтева, јер је оцењено да не испуњавају услове Правилника, док је још 50 захтева у поступку реализације.

Дуговања од августа 2004. до новем-

бра 2007. године била су у жижи интересовања КВП. Преко наше општинске организације покренуто је око 5.000 тужби. Једним је овај дуг исплаћен, док други чекају на реализацију. Нажалост, има доста КВП, који нису подносили тужбе, па се ослањају на милост владе, да им се у догледно време реши дуг. Овај проблем шире је разматран на Другој седници Главног одбора УВПС, о чему је у октобарском броју писао и „Војни ветеран“.

Примарну и секундарну здравствену заштиту наши корисници војне пензије обављају преко ВМЦ Нови Београд и Војномедицинске академије у Београду. Заузимањем прегледа, корисници војне пензије углавном не морају рано устајати и чекати у редовима. Иако има појединачних случајева некоректног односа медицинског особља, у принципу већина КВП је задовољна садашњим системом здравственог збрињавања. Рехабилитација је рестриктивна, скоро и да је нема. Међутим, додељивањем ЈНП због болести, овај проблем је у целини решен, јер са добијеним износом од 39.000,00 динара болесник има могућности да бира установу за рехабилитацију и сл.

Током прошле године, од стране Главног одбора УВПС добијена је комплетна ранг листа, којом смо у Општинском одбору Нови Београд омогућили увид – где се који КВП налази и сл. У овој години редовно добијамо преглед ранг листе односно преглед додељиваних станови, као и преглед слободних станови на територији Србије. Нажалост, Општинска организација не располаже податком колико лица још није регулисали овај проблем, јер о томе води рачуна Удружење бескућника уз сталну сарадњу са Управом за стандард, традицију и ветеране.

На крају, додељена су признања за допринос на плану сарадње и унапређења рада Општинске организације.

ПИСМО ИЗ ЂУПРИЈЕ

Драго ми је када у нашем листу „Ветеран“ прочитам о разним активностима општинских одбора. То су разна дружења, посете најугроженијим корисницима војне пензије и многе друге активности.

Живим у малом месту у унутрашњости где баш и нема неког дружења КВП, али у месту где постоји „велико срце“ људи који раде у Општинском одбору УВПС у Ђуприји.

Наиме, после изненадне смрти мој супруга, а имао је само 63 године, суочила сам се са разним проблемима везаним за прикупљање документата за остваривање права на породичну пензију, тужбу за надокнаду неисплаћеног дела пензије и још много тога. Требало је све то прикупити и послати. У часу кад вам је због бола за вољеним бићем моћ расуђивања и концентрације смањена, ухватила ме је паника. Куда послати, на коју адресу? На срећу, у нашем одбору се налазе дивни људи који су увек ту да прикупљују у помоћ.

Али, желим да издвојим члана одбора, особу која ми је увек притецла у помоћ кад год сам се обратила. Његово име је Момчило Златковић Мома. Желим јавно да му се захвалим и укажем своје поштовање за све оно што је урадио за мене онда када ми је било најпотребније и најтеже. Сваку промену, сваку информацију битну за статус КВП добијала сам благовремено од њега, нарочито све оно везано за тужбу у вези дуга. Да не бих каснила са роковима често сам била принуђена да га зовем и на кућни број.

Сигурна сам да нисам једина која је потражила његову помоћ.

Још једном желим да му се захвалим за сву помоћ и разумевање.

Њему и његовој породици желим добро здравље и сву срећу.

Душлица Цветојевић

је Нови Београд. Повељу УВПС добили су: Бранко Петковић, Ђорђе Петровић, Славка Вешковић, Милан Прокић, Велибор Томашевић, Радован Јовићевић, Мирољуб Обрадовић, Владислав Јанаћковић и Ђорђе Богатић, а Плакете УВПС: Гојко Марчета, Лука Царевић, Владимир Ђурић, Раде Клепић, Петар Алексић, Ратко Чигојевић и Софија Ђорђевић.

Осим ових признања, председник Арсеновић наградио је све председнике МО и чланове општинске организације, чланове Главног одбора са територије Нови Београд и одређени број заслужних чланова књигом *Тајна Добровољачке улице у Сарајеву* (50 награђених). Донета је и одлука да се набави још 20 примерака ове књиге и подели месним организацијама ради додељивања њиховим члановима УВПС.

Милорад Јовановић

Из Удружења војних пензионера у Црној Гори

ПРИМЕДБЕ НА НАЦРТ НОВОГ ЗАКОНА

УПодгорци је одржана Трећа сједница Главног одбора Удружења војних пензионера у Црној Гори, којом је предсједавао предсједник Драган Тиодоровић.

У првом дијелу сједнице предсједник је упознао присутне о активностима и раду Извршног одбора на примедбама Нацрта новог закона о ПИО Црне горе.

У току разговора, нагласио је Тиодоровић, у Министарству рада и социјалног стања, Министарству финансија и на окружном столу, изнијете су све мањкавости које су у Нацрту уgraђене, опет на дјелимичну штету војних пензионера, јер нијесу обухваћена сва повећања која нам припадају и за која имамо валидне пресуде Управног суда Црне Горе.

Наше примедбе на Нацрт новог закона, у дијелу које се односе на војне пензионере, сачинила је радна група састављена од финансија, правника, неких посланика и поротника, и у писменој форми достварила их Министарству рада и социјалног стања и Министарству финансија.

Бићемо упорни у својим захтјевима за остваривање својих стечених права, јер ми не тражимо ништа више, осим оног што нам припада. Ако је потребно поново ће услиједи-

ти тужбе, закључио је Тиодоровић.

У наставку сједнице разматран је и усвојен План рада Главног одбора за 2011. годину у којем је посебно наглашен задатак - рјешавање стамбеног питања за 300 војних пензионера, који са породицама живе као подстанари и плаћају кирије које износе више од половине њихових примања. Већ је упућен захтјев министру одбране, да прими делегацију Удружења на разговор и да се покуша изнаћи повољно рјешење за ове бескућнике, који дуже од деценије немају кров над главом.

Главни одбор доноси је Одлуку о додјели новчане помоћи граду Краљеву у износу од 1000 евра, ради отклањања посљедица разорног земљотреса, који је задесио житеље Краљева.

Финансијска средства су обезбеђена из дијела чланарине намијењених за помоћ у оваквим и сличним случајевима.

Војни пензионери добро знају шта су елементарне непогоде и катастрофе те су увијек били солидарни у пружању помоћи угроженим људима.

Скромно, али од срца, од војних ветерана Краљеву!

Радивоје Здравковић

Са Скупштине Клуба генерала и адмирала

ПРИЗНАЊА ЗА АФИРМАЦИЈУ КЛУБА

Годишња Скупштина Клуба генерала и адмирала Србије, 25. новембра ове године, као знак посебног признања за изванредну сарадњу и допринос афирмацији Клуба, доделила је Повељу Љубомиру Домазетовићу, генерал-потпуковнику у пензији - постхумно.

Захвалнице је доделила Библиотеци "Љубиша Р. Ђенић" - Чајетина; Градском одбору СУБНОР-а града Београда; Дому Војске Србије у Нишу; Еколошком покрету града Новог Сада; Редакцији листа "Правда" - Београд; Телевизији "Галаксија" - Чачак; Удружењу ратних добровољаца и потомака 1912-1918. - Београд; Фонду СОВО; бранислави Божовић, Градска општина Нови Београд; Бранислави Станишић, уредници Редакције "Танјуг"; Љубиши Диковићу, генерал-потпуковнику, команданту Копнене војске; Радету Ђорђевићу, главном уреднику Телевизије "Ресава" - Свилајнац; Владиславу Станковићу, првом српском дворском калиграфу; и Браниславу Петровићу, генерал-потпуковнику у пензији - постхумно.

Скупштина је разматрала и усвојила извештај о једногодишњем раду Клуба, као и друге извештаје и одлуке и Програма рада Клуба.

М.П.

Путовања, сусрети и дружења у организацији УВПС (2)

ПУТЕВИМА СОЛУНСКИХ РАТНИКА

Ево нас у првом наставку наше започете приче о проширењу деловања УВПС и стварању услова за још веће дружење старијих познаника, за нова путовања и нова упознавања. Живот је безброя пута показао да спој искуства и младости, жеље и љубави, вере и истрајности, рађа нове мотиве и живот чини садржајнијим и необичнијим у односу на већ устаљену свакодневницу.

А да не би дужили са причама ево конкретне наше прве велике акције. Како вам се допада овај пут: Београд – Н. Варош – Манастир Острог – Подгорица – Скадар – Кукеш (Везирски мост) – Драч – Тирана – Елбасан – Валона – Саранда. Ово би био први део пута названог *Путевима солунских ратника*. С обзиром на то да још нису створени услови за несметан прелазак преко наше јужне покрајине - Косова и Метохије, за сада ћемо проћи путеве Топличке групе, односно 3. армије Српске војске, 12. пук „Цар Лазар“, Шумадијског и Моравског одреда у Албанији. Занимљиво је да је тада постојао и Шумадијско-албански одред, али о томе у неком другом броју. Само да кажемо да је начелник штаба тог одреда био мајор Раде Филиповић, официр познат по својој одлучности и храбrosti.

Хиљаде наших војника у изразито лошим условима прошло је преко чувеног „Везирог моста“ у Кукешу. Нажалост, велики број њих није успео прећи овај узани мост. У скрцима осећамо неспокојство што се до сада нисмо нашли на том месту, да запалимо свећу и одамо пошту нашим прецима.

На том путу чека нас и Тирана са црквом у којој су мошти првог српског цара Јована Владимира. Наш домаћин у Тирани биће нам амбасадор Србије у Тирани и Удружење Срба у Албанији.

Цена ће бити око 330 евра за 10 дана са популансионом, плус здравствено осигурање - један евро по дану.

Отплаћивање почиње од јануара, ко-лико жели, с тим што не може бити мање од прорачунате рате када се целокупна сума подели до почетка путовања. Наравно, ко буде желео моћи ће да плати у целости, или у само две, три рате, значи све опције до поласка су присутне.

О овоме ће бити речи и у наредном броју; одговарајмо на ваша питања а биће нам корисни сви ваши предлози. У следећем броју упознаћемо вас и са Општинском организацијом СПРС од 1912. до 1920. године из Ужица која успешно сарађује са свим структурима у општини, па и са нашим удружењем, а веома су заинтересовани за ово путовање.

Павле Лучић

Божидар
Стевановић Мика

ЧЕТРДЕСЕТ ДВЕ ГОДИНЕ ЛЕТЕЊА

Пилот и генерал-пуковник у пензији Божидар Стевановић Мика један је од ретких комandanata који су до саме пензије упоредо командовали највишим јединицама и активно летели. Без претеривања се може рећи да је он био командант и пилот каквог би пожелела свака армија.

Мика је рођен 21.септембра 1933. године у Илићеву код Крагујевца, у срцу Шумадије, у радничкој породици, од мајке Станије и оца Милана.

Имао је тешко детињство. Запамтио је рат, глад и налете немачких и савезничких авиона... Још као гимназијалац, дочепао се једрилице и осетио љубав према летењу. Маштао је да постане пилот и жеља му се остварила 1952. године када је завршио школу и постао војни пилот - потпоручник.

Прошао је ригорозну селекцију на пријему. Од њих 30 примљен је он и још један кандидат. Када се вратио кући и казао да је примљен, отац му је у шали рекао: „Шта ћеш им ти тако жгњав?“

Мика је по завршетку школе био одмах запажен, почео је да лети на врхунским борбеним авионима које смо тада имали. Потом је отишао на више школовање, али од летења и авиона није се одвајао. Почеко је од командира одељења, преко команданта пuka, дивизије, корпуса до команданта РВ и ПВО.

Мика је јединствен пилот. Можда му није било равног. Развијао је свој дар на свакој дужности и на свакој је дао свој максимум. За време гађања у ССРБ, са групом Југословена, био је најбољи стрелац. Мало је у свету било таквих комandanata који су цео свој радни век провели у летењу. Жао му је, каже, што 1999. године са Миром 29 није могао да брами наше небо од НАТО агресора, јер је 1993. године отишао у пензију.

Године 1962. Мика је одређен за руководиоца курса са групом пилота на преобуци. Како рече тадашњи командант пuka Миша Радојчић, „оседео сам због Мике та три месеца док је трајао курс. Терао је да се лети под немогућим временским и другим условима. Говорио је: па ја их обучавам да буду борбени пилоти и бољи од свих до сада, посебно натовских. Морају бити оспособљени за све услове лета. Летети и само летети - била је његова одредница на

свим командним дужностима.

Мики је много жао што је друга Југославија разбијена, армија растурена, иако је земља могла да се одбрани и сачува. Али, због издаје у тадашњем државном и војном руководству није се могло ништа учинити, осим неког државног удара, на шта су Мiku неки наговарали. Није то прихватио у онако тешкој ситуацији. Рекао је и Кадијевићу да земљу треба бранити како треба, или се мирно разиби. Војска је озбиљна ствар и не може се сваком препустити да је води, као што је, нажалост, било

Као команданту РВ и ПВО неки му замеђају што није дао да се употреби авијација приликом извлачења војске из Команде Друге војне области у Сарајеву. Мика је био мишљења „да би авијација направила хаос у граду и побила недужно становништво. А било је и других начина како да се војска безбедно извуче. Сматра да је Изетбеговића, после првоћења, требало задржати док се и последњи војник не извуче из града и онда га пустити. Каже да је свуда давао авијацију где су били циљеви и објекти за дејство авијације, а тамо где то није било оправдано и безбедно није дозвољавао.

Многи пилоти сматрају да је Мика један од наших најбољих пилота у историји, прави војник, пилот и генерал. Као командант РВ и ПВО одбио да прихвати већи стан, остао је са супругом и двоје деце у трособо-

ном. Давали су му и стан на Дедињу, али је одбио.

Он није само врхунски пилот, него и личност са много врлина.

Оцењиван је са највишим оценама. Завршио је све војне школе: ШАОА, Апликациону школу, ВВВА, Ратну школу и бројне курсеве. Одликован је највишим војним одликовањима. Носилац је златног пилотског знака; прва дужност му је била наставник летења на млаузним борбеним авионима где је обучио на стотине пилота. Отишао је у пензију са 60 година старости, са 40 година ефективног и 22 године бенефицираног радног стажа. Летео је преко 42 године на најсавременијим борбенима авионима, на Миగу 21 преко 20 година и на Мигу 29 десет година и то упоредо са обављањем командних дужности. Он је једини командант вида који је активно летео обављајући командне дужности све до пензионисања. Неки наши државници нису веровали да он сам лети на Мигу 29 у 60. години живота, па су долазили да га виде како изводи бравуре изнад аеродрома Батајница.

Мика је у исто време и обичан и необичан човек и пилот. Неки његови рекорди могли би да уђу и у Гинисову књигу, али он их као скроман човек не истиче.

Желимо му добро здравље и дуг живот.
Предраг Нешовић

Стево Лончар

СКОЈЕВАЦ, БОРАЦ И ДИПЛОМАТА

Већ неколико пута примећујем човека како улази у простирују МЗ Видиковца коју користи Општински одбор УВП Раковица.

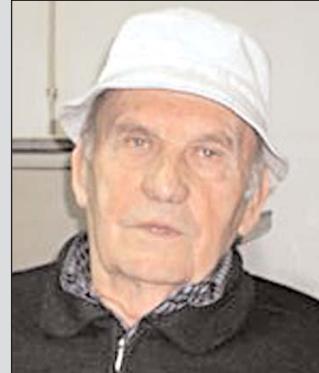
У погледу и држању неодоливо ме асоцира на лик легендарног српског извиђача из Првог светског рата, чија је слика обишла свет. Улази погнут унапред обазриво, испитивачки, озбиљан, а онда одмах затим весело, шеретски, са досеткама и шалама упућеним познанику.

Нисам га познавао, био сам „нов“ у тој средини. Рече ми друг његово име; схватих да то име већ однекуда знам.

Стево Лончар, из Мајске пољане код Глине, рођен октобра 1924. године. Ђак гимназије у Сиску. Скојевац од 1941. године, омладински руководилац села, општине, котара....познаник жандарма због активности које им се нису допадале.

Није могао дуже остати са тим пошастима па је 1943. године оде у партизане у 3. банијску бригаду. Брзо је Стево напредовао. Постаде комесар чете, а затим комесар батаљона 4. банијске бригаде. По тој комесарској линији постаде поручник а затим капетан, као батаљонски руководилац. Са својом 4. банијском бригадом прошао је кроз све борбе од Баније до Босанске крајине, преко Славоније до Илирске Бистрице.

Једва пристаде да помене сва одлика која је примио, успех да запамти само њека од њих: Ордена за храброст, Партизан-

ске звезде, Братства и јединства, Југословенске заставе са златном звездом на огрилице, орден рада ....

После рата наставник у Војно-политичкој школи, члан комисије за испит капетана, а онда одлази у САД као шеф мисије

за набавку резервних делова. Учествовао је у увозу мотора за Галеб, Јастреб, хеликоптера Газела, ракетне топовњаче. Био је начелник одељења у материјално-планској управи ССНО, у управи за снабдевање и у СДПР-у.

Конечно, 1975. године одлази у Индију као наш војни изасланик, где остаје следеће четири године. Када сам ово чуо би ми јасно одакле потиче онај мој утисак о брзој трансформацији од обазривог до шаљивог са пуно шарма.

Стигао је Стево у међувремену и да се ожени. Са својом супругом Радмилом створи срећну породицу, са троје деце, ћерком и два сина, има сада и троје унука; старији унук има толико година колико је Стево имао када се опасао бомбама и шмајсером, маршовао на челу батаљона својим ратним путевима.

Он и даље као крепки али и активни војни пензионер поред својих 86 година, шири оптимизам и добро расположење међу својим друговима а својим шармом осваја симпатије и нас нешто млађих.

Таквог Стеву сам упознао и пожелео да вам га представим.

Данило Арапица

Војни пензионери у Боћарском клубу Нови Београд

ОД РАЗОНОДЕ ДО СУПЕР ЛИГЕ

Шта би тек постигли да им неко помаже: прваци Србије и учесници квалификација за лигу шампиона Европе

Војни пензионер Јован Баша, председник и играч боћарског клуба Нови Београд, у 69. години живота, такорећи доживљава нову младост. Његов клуб је првак Србије и предстоје му квалификације за Лигу шампиона Европе. Љубав према боћању, која се зачела у детињству, још траје и већ увеико даје своје плодове.

Јован Баша је рођен 3. августа 1942. године у селу Полача, код Книна, где је завршио осмогодишњу школу. У другој години гимназије у Книну, јавио се на конкурс за средњу техничку војну школу у Загребу коју је завршио 1961. Прво радно место добио је у Крагујевцу – у централној радионици за одржавање мото-средстава, где је провео четири године. После тога добио је прекоманду у Сmederevo, у дивизион противтенковске одбране, а затим је прешао у Зајечар, где је провео око четири године. Десетак година радио је у Сплиту а каријеру је завршио у Батајници, у бригади Војин, 1994. године.

„Моја љубав према боћању“, прича Баша, „датира из детињства, када је то била главна разонода. Боћање у Србији почело је пре петнаестак година; основао га је сада већ покојни Саво Белобрк. Када смо дошли у Београд створена је боћарска лига Србије, оформљени су клубови у Београду, Сmederevu, Новом Саду, Сомбору ...“

У Србији сада постоје Супер лига, Прва лига Србије, Београдска лига, Војвода Танка лига... Супер лига је, наравно, најквалитетнија а наш боћарски клуб - Нови Београд ове године освојио је првенство и титулу првака Србије и иде у квалификације за лигу шампиона Европе.

Чудо невиђено- од боћања на ледини до првака Србије: Јован Баша

Боћање је Србији, са светских и европских првенстава, донело три медаље, једну сребрну и две бронзане, и то је велики успех када се зна да смо недавно почели са овим спортом, а да су Црна Гора, Хрватска, Херцеговина, Италија, Француска и Словенија велесиле у боћању.

Мој клуб, Нови Београд, основан је 1996. године и имао је доста успеха у са-

везној лиги Србије. Ми смо почели на пољани код блокова 61. Због развоја града тај терен нам је одузет, па нам је општина изашла у сусрет и направила друге терене, што можемо да захвалимо нашем бившем председнику Жельку Ожеговићу и садашњем председнику господину Миленковићу, као и председнику Скупштине општине Жики Обреновићу и секретару за омладину и спорт Небојши Пајевићу. Ти људи су нам дosta помогли, одредили локацију, направили пројекат и то је сада изузетно леп објекат у Новом Београду. Пошто се нисмо могли такмичити у Супер лиги Србије без одговарајућег објекта, ми смо скupљали прилоге и изградили нови леп објекат који сада служи и млађима за друге спортиве.“

У последње две године, прича Баша, направили су терене, освојили лигу Србије и иду у квалификације за Лигу шампиона Европе, што је велики успех. Биће веома тешко да прођу квалификације, јер су клубови поменутих земаља далеко опремљенији. Иначе, Србија у време СФРЈ никада није наступала у овим такмичењима, а сада је многе превазишла у освајању медаља.

„Наш боћарски клуб има велики број чланова међу којима је доста Крајишника. Имамо и тројицу војних пензионера, млађих официра. Један од њих сам и ја, као председник клуба и играч; други је Момчило Попић, секретар; а трећи је Шпиро Матијевић, играч. Чинимо све да клуб буде међу најбољима. У 2010. години Ђуро Зеленовић (из Цетине близу Врлике), и ја - први смо пар у Србији, а други пар чине Чоко Сањив и Шпиро Матијевић.“

Велика љубав према боћању ушла је у Јованов живот. Има супругу, сина, снажу, унуку и унуку и од унука супругу. „Моја супруга је“, прича Баша, „потпуно схватила мој живот и моју љубав према овом спорту. Кад који дан не одем на боћање да одиграм партију, она ме подсећа и мисли да сам нешто лјут на некога.

Суочавамо се материјалним проблемима; треба купити комплете за играче, а један кошта између 220 и 250 евра. Досад смо то куповали сами да бисмо учествовали и представили се у што лепшем светлу. Не желимо да идемо било какви, желимо да имамо лепу опрему, тренерке, боће и торбе, сви једнако; и желимо да афирмишемо српско боћање. А трошкови су велики, колико само кошта превоз за 12 људи... Српско боћање нема ни једну халу. Није нам лако кад, као домаћини, морамо да идемо у неко село у Херцеговини, где скоро свако село има халу, а ми у Србији немамо ни једну. Ипак, надамо се да ћемо уз помоћ донатора, спонзора и помоћи државе направити једну или две дворане у Београду и Новом Саду како бисмо развијали боћање...“

М.М.П.

ПОДМОРНИЧАРИ

Србија нема море али има подморничаре - удружење грађана "Подморничар" (150) у Београду. Основано 2004. покушава допринети неговању речно-поморских традиција, науци, образовању и моралу народа у Србији. Захваљујући њима, добили смо од Црне Горе и прву, истину цепну, подморницу типа УНА (100 тона) као музејски експонат. Биће постављена у будућем музеју бродова на обали Дунава и служити за едукацију бродарских кадрова у Србији и на радост омладине и деце.

"На рођење", некадашња реска команда команданта подморнице пред зарањање у дубоке воде, која је све чланове посаде брзо доводила на њихова борбена места и укључивала у заједнички рад маневрисања челичном грдосијом, за старе подморничаре, окупљене у Дому ваздухопловства Земун на годишњој скупштини свога друштва, данас гласи: "На рођење – кроз наше лепе успомене!". Срећу се два пута годишње, у Београду с јесени и Новом Саду с прољећа, и сећају лепих младалачких дана испуњених тешким и напорним пословима једне од најсложенијих и најзахтевнијих војних специјалности - подморничар. Они су били понос РМ и целе ЈНА. Заједно са њима су и конструктори, пројектанти и градитељи наших подморница.

Скупштина се увек завршава подморничким дружењем где се, уз добру храну и црно вино, са колегама из Пуле, Загреба, Подгорице, Портророжа, Љубљане, Сарајева, Скопља зарони у успомене: опет се вози и рони Јадраном, чије су воде и обале чували и бранили деценијама.

Заједничким радом три удружења - из Пуле, Љубљане и Београда, почетком

2011. излази из штампе монографија „Подморнице Југославије“, обимно научно дело о развоју подморничарства код нас од 1928 до 2005. године.

Удружење сарађује са низом институција и организација сличне намене. Сарадња са Школом за бродарство, бродоградњу и хидроградњу у Београду је најразвијенија, где преносе своја знања и искуства на будуће бродаре. Удружење би својим високо образованим и искусним кадровима у стручном погледу могло много више допринети научним и стручњим истраживањима и раду института, бродопројектних организација, бродоградње и ремонтних завода за војне и цивилне сврхе, па чуди незаинтересованост неких од њих за сарадњу са овим удружењем.

Иначе, код нас много већу подршку власти, нарочито материјалну, имају удружења која се баве чистом политичком - разни фондови и форуми за демократију и слично. Њима стиже новац и из иностранства. Можда није згорег и ово рећи: у свом Статуту друштво „Подморничар“, као и сва друга, истиче да се не бави политиком али, по мом мишљењу, на позитиван начин то чини – куд ћеш боље и за земљу корисније политику од one коју води ово и слична удружења до приносећи чувању и неговању вредних традиција из наше прошлости и преношењем проверених и увек актуелних научних сазнања и искустава из одговарајуће области на младе генерације. И то без жеље и намере за профитом и личним користима.

То је леп пример и за друга удружења некадашњих професионалних војника, чиме се и даље служи народу у овим тешким данима за интегритет и независност наше домовине а лични живот чини активнијим и чува ментално здравље. На рођење!

Стеван Мирковић,
генерал у пензији

Четрдесет година
23 класе
Војне академије КоВ

НА ЧАСУ УСПОМЕНА

Сусрет некадашњих питомаца у Војној академији КоВ у Београду био је дирљив и пун лепих успомена. Академија као установа доста је унапредила свој рад и оправдала потребу постојања о чему нас је лепо упознао садашњи начелник Вуруна.

Време које смо оставили за нама, од незаборавне промоције у чин потпоручника до овог дана прође зачујуће брзо и сви се питамо - кад пре? - занемарујући све Сциле и Харибе живота које смо прошли. Саставали смо се у академији да евоцирамо успомене, пре свега, оне лепе - јер оне се дуже памте, да се сетимо и оних који више нису са нама, колега и стаreshina наших који су отишли у незаборав. На том заједничком састанку - часу успомена подсетисмо се и колико је пита-

маца уписало и завршило академију, колико ова класа има високих официра итд. Узимајући у обзир сву ту игру бројки, имамо се и те како чиме похвалити. Изаша са су резултати које ће памтити и будуће генерације. И историја, та учитељица живота.

У нашем раду, поносно желимо истaćи да нам је Војна академија дала изузетну основу на коју није било тешко надоградити даља знања.

Педесет осам година
Прве класе ППШ

ПОНОСНИ ПЕШАЦИ

Ухотелу Бристол окупили су се, 30. октобра ове године, војни пензионери-ветерани 1. класе Пешадијске подофицирске школе да обележе 58 година од почетка школовања и 56 година од завршетка школе.

Некадашњи питомци подсетили су се своје младости и дана војничког живота. У Зрењанину су се окупили 1952. године младићи од 14 и 15 година из свих крајева Југославије. Школовање је трајало две године и 1954. произведени су у чин водника, у 16. и 17. години живота, и распоређени у јединице широм Југославије.

Када смо дошли у јединице, старешине нису знале шта ће са нама, јер су војници били далеко старији од нас. Али, врло брзо су се уверили да знамо шта треба да радимо па су нас после кратког времена уважавали и претпостављени и војници.

Године су брзо прошле. И за то време доживели смо и своје и туђе патње, а болела нас је патња целог нашег народа. Многе наше колеге завршиле су Војну академију и друге факултете и постали официри. Тако да је прва класа подофицира на крају радног века имала приликом пензионисања једног генерала, 17 пуковника, 32 потпуковника, 10 мајора, 6 капетана прве класе, 2 поручника и остало су били заставници прве класе.

Сада су то војни пензионери – ветерани од 70 и више година живота. Сви су чланови Удружења војних пензионера Србије, а појединачно су врло активни у својим општинским и месним организацијама УВПС. Неки су и чланови Главног одбора УВПС.

Многи од наших класића нису више живи, неки су оболели и непокретни; неки су остали у отцепљеним републикама, па нас је на дружењу било само 45, углавном из Београда и околних градова.

Бора Гајић

Захвални смо нашим професорима, а наша генерација их није изневерила.

Јесен живота наших доказ је наше зрелости, а генерације младих које смо водили и обучавали доказ су наше успешности.

Иако смо завршили свој радни век и даље смо спремни својим знањем и, пре свега, искуством помоћи младима који иду нашим стопама. Наравно, уколико се то од нас буде тражило. Јанко Мичић

Шездесет година од завршетка школовања 5. класе пилота ВВУ

РАДОСТ И СЕТА СТАРИХ ОРЛОВА

Пилоти Пете класе ВВУ окупили су се у Земуну, 1. новембра ове године, да би прославили свој велики јубилеј-шездесетогодишњицу произвођења у чин заставника и добијања звања дипломанијаног војног пилота.

Било је ово девето јубиларно окупљање ове генерације пилота после завршетка школовања у Мостару 1. новембра 1950. године.

Скупили су се „стари орлови“ из разних градова Србије и Хрватске да се подсете на давне прошлости и дане своје дивне младости кад су били „спремни да јуришају на небо“ и пред којима није било непремостивих тешкоћа да стигну до циља – да постану пилоти Југословенског ратног ваздухопловства. А препрека које је требало савладати у оно време било је на претек и данашњој генерацији пилота могу изгледати као плод маште садашњих ветерана.

Југославија је тек неку годину раније изашла из најстрашнијег рата у људској историји, опустошена, разорена и осиромашена. Слама са којом смо пунили прве сламице у Панчеву, почетком 1948. године, из велике банатске ратне камаре још је мириласа на барут. Ни за један предмет нисмо имали уџбеник, оловке и цигарете су се делиле на два питомца. Шаролика је била стапросна и образовна структура, чак и држављанство питомца. Тако су састав ове генерације чинили официри свих родова, првоборци од којих су многи већ имали чин мајора и долазили са функција команданата и политичких комесара баталјона. Био је велики број командира чета, водова, итд. Другу половину класе чинили су ученици средњих школа и учесници омладинских радних акција. Када се ради о образовној структури наша класа је била врло неуједначена, око 20 одсто имало је основну школу. Многи нису знали службени језик (Истрани, Словенци, Македонци). Било је странних држављана (Албани, Грци, Чехословаци – сви касније отпуштени).

Све нас је ујединила огромна жеља да и поред огромних тешкоћа савладамо сложено градиво које се тражило од пилота. Носио нас је неописив елан, тако нас је око 90 одсто завршило школовање са врлодобрим и одличним успехом. Имали смо ту несрещу

ДЕВОЈКЕ ПИЛОТИ У 5. КЛАСИ ВВУ

Међу питомцима 5. класе биле су и две девојке. Радмила Ракочевић била је официр (сл.лево) када се определила за позив пилота, а Данијела Новићић пре ступања у ВВУ имала је звање спортског пилота.

Њима су узор биле жене пилоти хероји СССР-а у Другом светском рату. Обе девојке су касније премештене у 4. класу ВВУ.

да се школујемо када је држава била у општој економској блокади из познатих разлога насталих средином 1948. године. Недостајали су авиони па је претила опасност да прекинемо летачку обуку, а била је озбиљно угрожена и борбена готовост Југословенског ратног ваздухопловства.

Међутим, на сцену су ступили наши радници и ваздухопловни инжињери и остали специјалисти који су својим огромним радним еланом учинили оно што је нашим непријатељима изгледало немогуће. Они су невиђеним покртвовањем у рекордном року обновили нашу разорену ваздухопловну индустрију. Били су хероји рада и само две године после ослобођења Југославија је почела производити школске авиона домаће конструкције и изrade, а неку годину касније и наше борбене авиона ловце „С-49“.

Били смо живи судионици и активни учесници у рађању и развоју нашег ратног ваздухопловства у Армији која је тада представљала четврту војну силу у Европи. Се-

ШАРОЛИКА СТРУКТУРА ПИТОМАЦА

• 16. марта 1948. године школовање је почело 275 питомаца, а међу њима било је и 16 странаца (13 Албанаца, 2 егејска Македонца и 1 Словак, као и 2 девојке;

• Класа се стално смањивала током школовања (неусвајање технике пилотирања, здравствени и други разлози);

• 1. новембра 1950. године завршило је ВВУ 160 потпоручника: 146 пилота, 11 штурмана и 3 без летачког звања;

• током летачке обуке погинуло је око 20 одсто, умрло је 60 одсто, данас живи око 20 одсто класифа;

• Питомци су у ВВУ дошли из различних средина, различитог социјалног порекла и стања: деца радника и сељака; омладинци са радних акција; борци и првоборци из свих видова војске; официри од чина мајора па наниже; са дужности команданата батаљона, чета и водова; различите стапросне доби од 15 до 26 година старости.

ћејући се тог времена, били смо горди и поносни.

Многима су засузиле очи када нам је преко видео бима наш млађи колега Златомир Грујић приказао ретроспективу наше генерације од 1948. до данашњих дана, од првог седања у кабину авиона, првих самосталних летова, до завршетка борбене обуке и живота у борбеним пуковима (ловачким, јуришним и бомбардерским).

Радост овог јубиларног сусрета наше генерације пропраћена је и дубоком сетом и пијететом, јер овај сусрет од 160 пилота из строја у Мостару је дочекао само сваки пети (20 одсто је погинуло у току борбене обуке, а 60 одсто је у међувремену умрло и није имало ту срећу да доживи данашњи дан).

Све је ово утицало да присутни буду видно узбуђени. Сећајући се оних којих више нема, уверени смо да можемо, дружећи се са њима на небу и на земљи са пуним правом да изразимо наше заједничко чврсто уверење:

Ведра и поносна чела пилоти Генерације пет излазе пред суд историје. Храбро смо летели и гинули оспособљавајући се за одбрану велике нам атаџбине. Сломљена крила погинулих нам другова и данас представљају вечне споменике њиховим потомцима који показују како се треба жртвовати за домовину.

Шездесету годишњицу, јубилеј, ове класе пилота, посебно је увеличao својим присуством и учинио јој част командант В и ПВО бригадни генерал Ранко Живак, чије су топле поздравне речи његовим старијим колегама дошли као мелем на рану, учврстиле веру да нису заборављени и да се и данас ценi велики допринос ветерана писању светлих страница историје нашег Ратног ваздухопловства у које су уградили своју младост.

Због тога смо од срца пожелели успех у раду младом команданту овог вида војске Србије, уверени да неће жалити труд да му поврати стари сјај.

Поносни смо што смо и ми допринели да је наше ваздухопловство једно од ретких у свету које се може похвалити овако богатом и славном традицијом и историјом.

Бранко Гулан, пилот,
пуковник авијације у пензији

Златни Дунав и неискоришћени потенцијали Србије

ОДГОВОРНОСТ ПРЕД БУДУЋИМ ГЕНЕРАЦИЈАМА

Крајње је време да се Србија окрене коришћењу потенцијала Дунава, те ослободи сумњи у бродарству и поврати своје самопоуздање и достојанство

Један паметни Црногорац је рекао: "Штета што Србија има Дунав". То је тачно јер не знамо да га користимо. И уместо да то буде жила кузвица државе, ми ћемо доживети да део Дунава кроз нашу земљу остане „тунел“ за странце, а ми ћемо и даље да се надмудрујемо - што је срамота!

У Србији је увек постојало интересовање за бродарством, поморством и осталим делатностима везаним за воду. За то су постојали сви услови, потенцијали и постизани солидни резултати. Обреновићи су први отворили очи Србији и то се наставило све до ових ратова. У периоду од 1930. до 1990. српско бродарство је било на завидном нивоу.

На жалост, услед неразумевања људи у власти ове државе, ова делатност је имала своје успоне и падове, да би се сада, укидањем Закона о поморском саобраћају, поново нашли у незавидном положају. Наравно, под изговором „ми немамо море“. Али и Швајцарска и Мађарска немају море, али имају пристојну флоту прекоморских трговачких бродова.

Србија је имала речне, речно - морске, прекоморске и путничке бродове. Подсетимо се, поред обнављања речног бродарства, од 1957. године укључени су и сопствени речно - морски бродови у такозваном саобраћају ДУНАВ - ОРИЈЕНТ. У периоду од 1957. до 1966. године , Југословенско речно бродарство /ЈРБ/ располагало је са три брода велике обалне пловидбе: КОЛУБАРА, МЛАВА и ТАМНАВА, и једним бродом дуге пловидбе МОРАВА. Прва три брода су грађена у Краљевици, док је четврти грађен у Београду. У том времену обим превоза је порастао за шест пута, док се обим транспортног рада повећао за 8,5 пута. По категоријама превоза, највећи раст је забележен на извозу и екстерном саобраћају, што је у потпуности оправдало тадашња улагања у речно - морске бродове. Нажалост, ови бродови су једноставно ишчезли - уступљени су!!!

Осамдесетих година прошлог века настапаје предузеће БЕОПЛОВ, које се деведесетих година гаси. У свом саставу имало је шест

бродова носивости 481.505 дњт. Предузеће је запошљавало око две стотине људи. Предстало је да ради под неразашањеним околностима, почетком последњег рата.

Данас, нашим рекама (Дунавом и Савом) плове речни, речно-морски, морски (до 6000 БРТ), путнички и разноврсни пловни објекти научничког туризма. Постоје потенцијали да се развије и остале делатности.

Наравно, сви ови бродови су грађени у нашим бродоградилиштима и то како за нас, тако и за извоз. У „србјним“ временима за бродоградњу (1960. до 1988.) годишње је извозено бродова у вредности од 200 милиона долара.

Поред отуђивања бродова, подвала је уследила Законом о поморској и унутрашњој пловидби - од 4. марта 1998. године. То је био српско - црногорски закон у коме су Србији одузета права бављења поморством (умањен значај лукчих капетанија и др.). Свакако, највећи кривци су српске незналице које су прихватиле ову подвалу.

Погледајмо парадоксе и контрадикторности тог закона (члан 5):

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

- „Поморска пловидба“ је пловидба која се обавља на мору, на рекама Јадранског слива до границе до које су оне пловне са морске стране, на Скадарском језеру и на реци Ријека Црнојевића;

- „Унутрашња пловидба“ је пловидба која се обавља на рекама, каналима и језерима, осим на рекама Јадранског слива и на Скадарском језеру и на реци Ријека Црнојевића“.

Ово је више него смешно, али то је тако остало до данас. Значи, после толико ургирања, покушало се да Србија исправи ту неправду. Међутим, ауторитативни наш званичник то укида, а и лаикије јасно да су у закону намерно изостали црноморски и северноморски сливови (река Дунав). Међутим, у овој држави, двадесет година то није било могуће да се исправи.

Робе за превоз је било и биће, а возарине

у водном саобраћају су најефтиније (у СФРЈ обим робног превоза био је скоро подједнак на мору као и на рекама). Данас, када треба да размишљамо о оспособљавању постојећих и градњи нових канала, ми хоћемо да правимо авантуру са обновом и реконструкцијом пруге, аутопутом и „куповином“ луке Бар - то је стварно ирационално и смешно. Имаш бесплатне водне руте, а ти хоћеш да увлчиши Србију у нове и неоправдане дугове - то је опет нова непромишљеност или нешто друго.

Са друге стране, познато је да је возарина за руду из Бразила за „Сартид“, до Бара, па железницом до Сmedereva, износила 49 долара по тони. Међутим, да је ишло преко Констанце па даље бродовима (баржама), цења возарине била била 29 долара по тони. Шта можемо, политика.

Располажемо солидним лукама и одговарајућом лучком оперативом. За прекоморски транспорт могу се користити домаће и луке у окружењу, па онда водним или железничким транспортом. У окружењу имамо избор лука од Копра па до Констанце и треба да се користи она лука која обезбеђује најповољније услове услуге за одговарајућу робу.

Услови за развој научног туризма су идејни, међутим, он је још у повоју. Покувај ентузијаста у тој делатности не наилази на потребно разумевање привреде и власти. Годишње Београд посети преко четири стотине путничких бродова. Када би се организовао и систем научничког туризма са одређеним бројем правих марина, живот на нашим рекама би процветао (да не спомињем и друге гране : хидрографију, рибарство, екологију итд.).

Велики број људи из Србије био је ангажован на овим пословима, што је и данас присутно, наравно, како у нашој земљи тако и по свету. У суштини, када је реч о људском потенцијалу, континенталци су показали да могу да обављају све послове у бродарству и поморству и потврдили да су то, у ствари, занимања као и сва друга. Наравно, ко има смисла за посао онда га и успешно обавља. Данас из Србије на страним бродовима плови - ради више хиљада људи, који обезбеђују месечни прилив у просеку од 2.000 долара по особи - а ми укидамо закон.

Као и у свему, људи су највећа вредност. Добар стручњак и истраживач се не ствара преко ноћи већ деценцијама. За ово наше поднебље карактеристично је да Србија располаже са веома завидним нивоом знања из ових области , то како техничких и развојних областима тако и из оперативних - за рад на копну и броду. Пошто је материјална база у стагнацији, због санкција, транзиције и неодговорности, то је за Србију најважније да се постојеће знање не „истопи“ са природним „проређивањем“ људи и да то касније плафамо дупло скупље. Ради тога потребно је да се што пре изврши анализа постојећег система образовања у области бродарства - поморства и обезбеди и квалитетно - комплетно, средње и високо школовање кадрова - посебно у области наутике и бродомашинства. Тај кадар би популњавао слободна места у постојећој домаћој структури, а делом би пловио на страним бродовима. Са сазревањем сазнања и формирањем властитих компанија имали бисмо своје кадрове, а знање би остало у Србији.

Ово пре свега треба да схвati држава и помогне у овом веома часном послу. Примера ради, у Француској и Немачкој речни саобраћај је у искључивој надлежности државе.

Паралелно са овим, требalo би припремати анализе, студије и програме оживљавања и развоја свих програма везаних за потенцијале златног нам Дунава.

Живан Николић,
капетан бојног брода

Још једна обмана војних пензионера

ДАНАЈСКИ НАЦРТ

Када је председник Србије Борис Тадић 11. децембра 2007. године потписао Указ о проглашењу Закона о Војсци Србије, који је на снагу ступио 1. јануара наредне године, корисници војне пензије су одахнули. Сматрали су да је коначно решен проблем у вези са закинутим принадлежностима од 1. августа 2004. до 30. новембра 2007. године. Јер, подсетимо се, у тачки 193, став 2, наведеног закона дословно стоји: „Влада Републике Србије у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона донеће акт који ће уредити начин, поступак и динамику измирења доспелих, а неизмирених обавеза према корисницима војне пензије, које су настале по прописима из пензијског и инвалидског осигурања војних осигураника до ступања на снагу овог закона“. Врло добро је познато како и на који је начин Влада Србије поступила, односно како је намирила „неизмирене обавезе“ према војним пензионерима.

Данас, пуних шест година од дана настајања дуга, Влада Србије се, формирајем радне групе, поново оглашава обећањима о измирењу вишегодишњег дуга. А финале рада те групе резултирало је данајским доношењем Нацрта закона о претварању у јавни дуг обавеза према корисницима војне пензије. Слично обећањима, наиме, која пристигују из Закона о Војсци Србије, пристигоше ових дана и обећања у виду наведеног нацрта који обилује решењима која ниједан војни пензионер, макар био и мртав пијан, не би прихватио. Шта, у ствари, предлаже овај документ који лажним обећањима настоји да још више разводни обавезе државе и неуставним и незаконитим предлозима још једном обмане војне пензионере.

Нацрт закона врви не само од неприхватљивих предлога решења, већ се противи свакој логици, уз очигледно нештовање постојећих законских прописа. Чудно је, готово невероватно, да чланови радне групе, који представљају ауторитетне државне институције, могу да иду тако далеко у рушењу закона и да несувислим предлозима истовремено руше ауторитет својих институција. А када је реч о институцијама чији представници чине радну групу ваља одмах истаћи да је реч о Министарству финансија, Министарству правде, Министарству одбране, Министарству рада и социјалне политике, Фонду СОВО, Фонду ПИО и Удружењу војних пензионера Србије. Изузев чланова радне групе које је делегирало УВПС, сви остали су, нема сумње, једногласно прихватили текст нацрта, који је, опет нема сумње, сачињен на основу директиве и инструкција водећих људи у наведеним институцијама.

Међу бројним нелогичностима које доноси нацрт, посебно је дискутиран предлог који се залаже за прекидање започетих парница и немогућности њиховог наставка до почетка 2014. године. Овај несхвательив нонсенс којим се анулира за-

конодавство и игнорише законодавна власт, могућ је, изгледа, само у земљи Србији, која се тиме корацима од седам миља удаљава од Европе. Ако се томе дода и чињеница да се тиме грубо нарушавају и људска права, немогућ је отети се утиску да се земља, захваљујући појединцима у врху власти – у овом случају неименованим представницима у радној групи, неумољиво враћа на обично, уместо у цивилизованим земљама законодавно право.

Предлог да се исплата дуга орочи на три године више је него нехуман предлог када се има у виду да је, ма како то морбидно звучало, већина војних пензионера при крају животног пута. Војнопензионерска популација је највећим делом закорачила у осму и девету деценију живота, што, објективно, наговештава да није

је бити достављен постојећи предлог, која ће га, нема сумње, у целини прихватити и проследити на усвајање републичком парламенту, који ће опет, извесно је, по хитном поступку, уз обезбеђену већину, донети коначну одлуку на штету војних пензионера.

Имајући у виду ову извесност корисници војне пензије с правом постављају питање: које ће потезе повући УВПС уколико, тачније речено када, дође до усвајања закона на тексту наведеном у Нацрту? Да ли ће и даље настојати да вербалним апелима и позивањима на уставност и законитост умилостиви властодршце како би изишли у сусрет оправданим захтевима и правима војних пензионера? Хоће ли, можда коначно, што предлаже велики број корисника војне пензије, предузети неке радикалније акције путем којих су многи у овој земљи успели да се изборе за своја неприкосновена права. Познато је, наиме, да су, када је материјални положај у питању, људи у судству, здравству, полицији, бројним приватним и државним предузећима, путем протеста и штрајкова успели да се успешно изборе за остварење својих права. Очекује се, стога, да руководство УВПС повуче неки од потеза који су у пракси дали резултате, посебно када се има у виду да је са људима који доносе одлуке, немогућа наћи заједнички језик.

Веома често се помиње и Међународни суд за људска права у Стразбуру који је већ донео више правоснажних пресуде по жалбама појединача и институција. А те пресуде, познато је, односиле су се на предмете сличне проблематики с којом се сукочавају војни пензионери Србије у чи-

јум се редовима налазе истакнути правници, бивше судије и тужиоци, од којих се очекује да изнесу своје стручне ставове у вези са обраћањем суду у Бриселу. Од њих се, такође, очекују коментари и стручна мишљења у вези са спорошћу домаћих судова у стављању на дневни ред великог броја тужби које су протеклих година и месец поднели, и још увек их подносе, војни пензионери. Јер, практика казује да се намерно, путем притиска на судове и СОВО, неопростиво дуго развлачи са узимањем у рад поднетих тужби. Посебно је сраман случај Фонда СОВО који на сваку пресуду донесену у првостепеном суду подноси жалбу и тиме успорава доношење коначних решења у корист војних пензионера. Истиче се, исто тако, случај Вишег суда који месецима, неки тврде и више од годину дана, не доноси правоснажне пресуде. Постоје ли, у ствари, рокови до којих је Виши суд дужан да узме у процедуру и приведе крају предмете пристигле од основних (првостепених) судова? Или, можда, не постоје никакви рокови који би их обавезивали на ефикаснији рад.

Радисав РИСТИЋ

мали број оних који неће у руке дочекати закинута примања. Незахвално је, па и немогуће, тврдити да предлагачи рачунају управо на старосни одлив корисника војне пензије, али немогућ је, такође, игнорисати мишљење бројне групе војних пензионера који тиме тумаче предлоге чланова радне групе.

Посебне замерке чују се на рачун представника Министарства одбране и СОВО у радној групи који би, по природи ствари, требало да се солидаришу са предлозима чланова из УВПС, уместо да пензионерској организацији подмећу клипове настојањима да се избори за неприкосновена права својих чланова. Јер, без обзира на напоре које војнопензионерска организација предузима, вероватна су очекивања да ће право грађанства добити постојећа верзија – верзија супротстављања интересима војнопензионерске популације. То, поред осталог, потврђује и чињеница да је председник Радне групе, за јавност непознато лицо, из Министарства финансија, одбацио примедбе и предлоге УВПС, док су остали чланови, кукавички и покорно, мора се рећи, одбили да се о њима изјасне. И сада нема друге, очигледно је да ће Влади Срби-

Европа Србима укида реч „мајка“ ХОЋЕ ДА НАМ ОДУЗМУ НАЈЛЕПШУ РЕЧ

Из Швајцарске је већ дошао низ предлога за „нови језик“, који би требало да користе органи земља чланица Савета Европе, преноси „Билд“. Тако би изрази „мајка“ и „отац“ требало да буду замењени речима „родитељ“ или, још боље „један од родитеља“.

Језици у Европи доживеће ремонт, а све у циљу да постану „политичко-сексуално коректни“. У складу с тим, у Србији ће убудуће и реч „мајка“ бити неподжељена и сматрана увредљивом за жене. Многи ће се сигурно наслеђати на ову констатацију, али она потиче од Савета Европе, који ће властима 47 земаља чланица препоручити да у својим представништвима и документима више не користе „сексистички језик“ и на тај начин да допринесу равноправности жена и мушкараца.

Према наводима немачког листа „Билд“, у резолуцији Парламентарне скупштине Савета Европе на ову тему се, између остalog, наводи да израз „жена у кући“ (за „домаћицу“, односно ону која по позиву поспрема по кући или стану) осликава традиционално гледање на улогу полова, које кочи равноправност.

Иницијатива за ову помало необичну лингвистично-политичку тему, дошла је од социјалистичке посланице у швајцарском парламенту Дорис Штумп, која је затражила да се жене више не представљају као „пасивна, мање вредна бића, као мајке и секуларни објекти“.

Из Швајцарске је већ дошао низ предлога за „нови језик“, који би требало да користе органи земља чланица Савета Европе, преноси „Билд“.

Тако би изрази „мајка“ и „отац“ требало да буду замењени речима „родитељ“ или, још боље, „један од родитеља“.

Најугледнији српски лингвиста, професор др Иван Клајн, каже да „Правду“ да је резолуција Савета Европе бесмислица и да ничим није оправдана.

– Први пут чујем за тако нешто и нисам то очекивао од Савета Европе. То је заиста којештарија, посебно замена речи „мајка“ речју „родитељ“, јер је родитељ основни појам, а реч мајка постоји у свим језицима света и то је, заправо, једна од најлепших речи, коју готово свако дете прво научи и прво изговори – каже Клајн.

Професор Клајн истиче да се делимично спажа са увођењем женског рода у одређене професије, али да ни ту не би требало да се иде у крајност, као што се у неким медијима ради.

– Као лингвиста подржавам израз „председница“ или „државна секретарка“, јер морамо водити рачуна да се дође до граматичког слагања, да не би реченица звучала као „државни секретар је рекла“ и томе слично. Ипак, то се не може користити у свим случајевима, тако да је израз као што је „боркиња“ за жену борца вештачки и крајње неприме-

рен духу нашег језика. Чак сам чуо и за термин „ловачица“, који треба да означи жену ловца, а сваки коментар је ту сувишан – сматра професор Клајн.

Филолог и професор српског језика, Марија Антић, за наш лист каже да не одобрава овакву иницијативу СЕ, јер не види сврху замене појединачних речи, поготово не речи „мајка“.

– Искрено, мислила сам да се шалите када сте ми рекли за ову препоруку Савета Европе, јер не могу да схватим да неко реч „мајка“ може да сматра увредљивом или сексистичком. То је ван памети! Како то жена не може бити равноправна, ако је неко назове мајком, па ваљда је за сваку жену нешто најлепше да буде мајка?! Осим тога, та реч у себи има највише топлине када се узговори. Замислите да се овај „нови језик“, односно терминологија усвоји, како ће онда деца звати своје мајке? Хоче ли дете по новоговору рећи: „Молим те, један од родитеља, купи ми сладолед?“ Да није тужно, било би смешно! Ово нема везе са лингвистиком, нити са језичким проблемима, већ изгледа да Европа покушава да уведе неки свој заједнички језик, тачније, заједничку терминологију, али за тако нешто нема никакве потребе. Подсетићу да је и есперанто пропао као покушај стварања јединственог језика – каже филолог Антић.

И филолог Ненад Стаматовић сматра да увођење нових термина, по препоруци СЕ, не може допринети да се српски језик обогати, напротив.

– Тврђа да реч „мајка“ треба заменити са „родитељ“ нема никакво упориште у лингвистици, јер у свим језицима света родитељског пола се назива мајком. И, уопште је та манија у последње време, која је захватила и нас, да се уводе термини који би били полно равноправни, нешто смешно и потпуно непотребно. Термини попут „боркиња“, „антрополошкиња“ или „психолошкиња“ не само да звуче рогобатно, већ раније нису ни постојали у српском језику. Језик се не може мењати декретима и резолуцијама, и верујем да ће и Савет Европе то врло брзо увидети – сматра Стаматовић.

Шта ће бити са овом резолуцијом СЕ, остаје да се види. Да ли ће покушај стварања „заједничког језика“ доживети неуспех, или ће постати нови „евро“, нешто што је већина европских земаља прихватити? У сваком случају, „мајку“ ниједном народу Европе, па ни света, из језика не може узети никакав декрет или резолуција.

(Срећко Миловановић, „Правда“)

Из интервјуа министра одбране Драгана Шутановца часопису „CorD“

ВРАЋАЊЕ У ЖИВОТ ВОЈНЕ ИНДУСТРИЈЕ

У ексклузивном интервјуу за „CorD“, 2. децембра 2010, министар одбране Драган Шутановић, између осталог, открива да су у току припреме за изградњу болнице у Либији по узору на ВМА. Министар, такође, говори о професионализацији војске, приватизацији војне имовине и другим питањима.

Да ли ће процес професионализације војске бити завршен до краја 2010, као што сте претходно најавили?

Да! Иако је план за професионализацију осмишљен још у 2003, није пуно урађено од тада. Ипак, ми ћемо да спроведемо овај процес како је планирано, односно од 2011. војска ће бити састављена само од професионалаца. На тај начин, ми нисмо укинули обавезу служења војног рока, већ смо га само обуставили, а још увек дајемо шансу да некоме ко жели да служи војску на добровољној основи да управо то и уради.

Недавно сте изјавили је да је један од главних оперативних сегмената Министарства одбране конверзија војног аеродрома у Лађевцима, у Батајници и евентуално у Пониковима. Који су ваши планови поводом ове идеје?

Након конверзије, идеја је да се прошире ови објекти који би били у служби цивилног и војног ваздушног саобраћаја. Радови су већ почели на аеродрому Морава код Краљева, а следеће године планирамо да почнемо са радовима на Батајници. На овај начин, ми ћемо помоћи нашој економији и обезбедити подстицај овим областима које су иначе тешко приступачне.

Ви сте критиковани за управљање војном имовином као да је ваша сопствена?

Једино што могу да кажем јесте да Дирекција за државну имовину је та која управља имовином војске. Они који ме критикују не разумеју како функционише систем, и они што се мене тиче могу и за климатске промене да ме криве.

Након што завршићете овај процес, да ли ћете приватизовати војне објекте?

Сви смо свесни који објекти нису од користи за војску, и, заједно са имовинским питањима, ми углавном разменjuјемо те објекте са локалним властима.

Шта је то што нудимо? Оно што извозимо?

Првенствено муницију, то је наш адут, јер муниција је лако потрошна роба. Такође имамо хаубице и тренажне авионе типа „Ласта“, на који смо посебно поносни. После неколико деценија, коначно смо успели да и извеземо такав авион, поред пешадијског наоружања. У будућности, поред наоружања и војне опреме, ми ћемо извозити и наше знање и нашу медицинско знање.

Можете ли ово објаснити?

Постоји реална шанса да изградимо болницу у Либији, баш налику нашој Војномедицинској академији (ВМА), мањег капацитета.

Да ли припремате неке нове производе за следећу годину?

У рано пролеће, ми ћемо покренути серијску производњу беспилотне летелице Врабац. Ово је комбинација цивилног и војног производа. На Западу, такав авиона сматрају потрошном робом. Дакле, нећemo бити приморани да купимо већ ћемо га производити сами и продавати га другима.

Пројекат изградње јефтиних станова у Београду на Вождовцу је у току. Колико ће тих станова бити уступљено војсци?

Министарство ће добити 21% од целе изграђене површине. Ово је један од најбољих инфраструктурних уговора које је Министарство икада закључило. Имајући у виду да, за сада, нам је додељено само 12% до 13% од изграђене области у центру Београда, па стога сматрамо да је ово заиста велики корак напред.

Слађан Вучковић, активиста за забрану касетне муниције

СВЕТ РАЗУМЕ СРПСКЕ ЖРТВЕ

Србија, на првој конференцији земаља потписница Конвенције против касетне муниције, одржаној у Лаосу, није имала званичног представника, али се глас жртава из наше земље ипак чуо, захваљујући Слађану Вучковићу, страдалнику из 1999. и међународном активисти за забрану кластер муниције.

- Жалосно је што, кад смо толико страдали, нико из Србије није био у престоници Вијетнаму, где су се окупили представници 121 земље - каже Вучковић.

- Међународна конвенција о забрани касетне муниције заживела је у више од 40 земаља, али ми нисмо међу њима, па су учесници из држава у окружењу, не заборављајући овдашње жртве, поручили да ће охрабривати и утицати на Србију да и она приступи.

И управо је тако гласио и слоган конференције у главном граду Лаоса - "Придружите нам се", са које су представници земаља потписница позвали остатак света да се прикључи у борби против "жутих убица". Како је најављено, наредни скуп одржаће се у Бејруту у јуну наредне године.

Пиротехничар Слађан Вучковић, одликован Орденом за храброст, као припадник Војске, 25. априла 1999, услед експлозије касетне бомбе остао је без обе руке до лаката, разнете десне ноге, дела лица и уништеног слуха на левом уху.

Страдао је разминирајући Копаоник и када је, пре нешто више од три месеца, био у Бриселу, на интернационалном обележавању ступања на снагу Конвенције против касетне муниције, сведочи је о стра-дањима нашег народа.

- Говорио сам и о личном искуству јер, као професионалац, пиротехничар, те бивши војник, а данас инвалид, мало тога могу да урадим без помоћи супруге и деце. Моја прича далеко се чула и уверен сам да у свету имамо подршку - закључује Вучковић, процењујући да у Србији још има око 30 квадратних километара контаминиране територије, с обзиром на то да је на нашу земљу бачено готово 350.000 комада касетне подмуниције, услед чега су погинула 22 цивила и седморица војника, а најмање 20 цивила је осакаћено!

С. Бабовић, НОВОСТИ

ВИШЕ ОД 35.000 ВОЈНИХ ПЕНЗИОНЕРА ЗАКИНУТО ЗА 9,3 МИЛИЈАРДЕ ДИНАРА

Више од 35.000 војних пензионера тужило је Фонд за социјално осигурање војних осигураника, а њихова потраживања у овом тренутку износе 9,3 милијарде динара, наводи за Прес генерал-потпуковник у пензији Љубомир Драгањац, председник Удружења војних пензионера Србије

Драгањац каже да се ради о дугу због неуслаживања пензија с примајима активних војних лица од 1. августа 2004. до 30. новембра 2007.

- Право на усклађивање војних пензија има 47.000 пензионера који су пензионисани пре 1. августа 2008. године. Основни дуг који према њима има фонд износи 4,5 милијарди динара. Када би се овај дуг принудном наплатом исплатио свима, износ би достигао суму од 10,6 милијарди динара. Међутим, до сада су војним пензионерима на име дуговања исплаћене свега 1,3 милијарде, што значи да им фонд дугује још 9,3 милијарде динара. Од 35.000 пензионера који су поднели тужбе против фонда само њих 6.000 је наплатило дуг - каже Драгањац.

Божидар Ђокић из Ниша каже за Прес да је он међу 6.000 „срећника“ који су успели да наплате своја потраживања. То му је, каже, пошло за руком тек после две године малтретирања по београдским судовима.

- Мени је дуг исплаћен по-

сле две године суђења у Трећем и Четвртом општинском суду у Београду. На рочишту смо ишли са штаповима, болесни и једва покретни, што је за нас било право малтретирање - истиче Ђокић.

Он наводи да је од укупно 5.000 нишких војних пензионера њих 4.000 подигло тужбе, а 50 одсто је успело да наплати дуг. Тужбу против фонда поднела су и 363 војна пензионера из Чачка. Председник чачанског Удружења војних пензионера, пуковник у пензији Ђуро Јовановић, каже да је 94 пензионера добило судске пресуде.

- Дуг према једном пензионеру са каматама, износи од 200 до 300.000 динара - истиче Јовановић.

Пуковник у пензији Младомир Петровић је још 2007. године поднео тужбу против надлежног Фонда.

- Трећи општински суд у Београду донео је пресуду у моју корист, али је све због реформе судства застало и сада чекам другостепену одлуку - рекао нам је Петровић.

(В. Н. - В. Т.)

Сећања Николе Тесле (2)

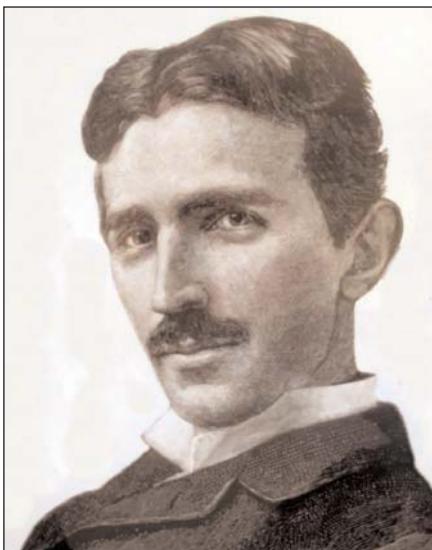
ДУГО САМ ЧУВАО СВОЈУ ТАЈНУ

Један од другова са којима сам се играо је дошао до прибора за пецање, што је изазвало право узбуђење у селу и следећег јутра су сви кренули у лов на жабе. Једино сам ја остао сам и напуштен, пошто сам се посвађао са тим дечаком. Никада раније нисам видео праву удицу и замишљао сам је као нешто чудесно, нешто што има нарочита својства и очајавао сам што и ја нисам са осталима. Нужда ме је натерала, па сам некако прибавио комадић неке гвоздене жице, помоћу два камена зашиљио сам врх на једном крају, савио жицу у одговарајући облик и приврстиво је зајакнавао.

Потом сам исекао дугачак штап, нашао неколико мамаца и сишао до потока где је било мноштво жаба. Ни једну нисам успео да уловим, и скоро сам се обесхрабрио, када ми је синула идеја да празну удицу зајвишем испред жабе која је седела на пању. У почетку се мало уплашила или мало – помало, очи су јој се закривиле, жаба се надула, и удвоstrучила своју величину и пројдржављиво загризла удицу. Одмах сам је извукавао. Поново сам исти поступак више пута и метод се показао непогрешивим. Када су моји другови, који упркос доброј опреми ништа нису уловили, дошли до мене, по зеленилу су од зависти. Дуго сам чувао своју тајну и уживао у монополу, док коначно нисам пред божићним расположењем попустио. После тога сваки дечак је могао учинити исто, па је следеће лето било катастрофално за жабе.

У следећем покушају чинило се да следим свој природни инстикт, који ме је касније потпуно заокупио – како да искористим природну енергију да служи човеку. Учинио сам то помоћу мајских, односно јунских гундјеља како их зову у Америци, који су били истинска напаст у нашем крају, а понекад су се под теретом њихових тела сламале гране на древећу. Жбуње се црнело од њих. Четири таква гундјеља привезао бих на крст, који је покретао танко вретено које је преносило кретање на велики котур и тако се добијала прилична "снага". Ова створења су била необично делотворна, јер када би једном почела, више нису имала осећај да се зауставе и настављала би да се обрћу сатима и што је време бивало топлије они су све више радили. Све је било добро док се није појавио један чудан дечак. Био је то син пензионисаног официра аустријске војске. Тај деран је јео живе мајске гундјеље и уживао у њима као да су најбоље остриге. Тај одвратни призор учинио је крај мојим напорима на овом пољу које је обећавало и од тада никада нисам могао да дотакнем мајског гундјеља ни било ког другог инсекта.

Касније сам почeo да растављам и сastављам дедине сатове. У првој операцији увек сам био успешан, док бих у другој често претрпео неуспех. Тако се доделило да је деда изненада прекинуо мој рад на не баш много нежан начин, тако да је прошло тридесет година пре него што сам се поново машао другог сатног механизма. Убрзо после тога, почeo сам да правим неку врсту пузачке која се састојала од шупље цеви једног клипа и два кудељна запушача. Ка-

да бих хтео да пузачка окине, клип бих упруо у трбух а потом цев снажно повлачио уназад обема рукама. Ваздух између два запушача је бивао сабијен и јако загрејан, па би предњи чеп излетео уз гласни прасак. Уметност је била изабрати цев одговарајућег промера међу шупљим стабљикама и сјајно сам напредовао са том пузачком, али су моје активности прекинули разбијени прозори у нашој кући и ја сам био болно обесхрабрен.

Али, уколико се тачно сећам, после тога сам почeo да дельјем мачеве од комада намештаја које сам могао добавити. У то време био сам под утицајем српске народне поезије и пун дивљења према подвизима јунака. Имао сам обичај да проведем сате косећи своје непријатеље у облику стабљика кукуруза, сто је упропашћавало летину, па сам зато добијао ћушке од своје мајке. Штавише, те ћушке нису биле форме ради, већ и те како праве.

Све то па и више од тога, доделило ми се пре него сам напунио шест година и завршио први разред основне школе у селу Смиљану, у коме сам се и родио. У то време смо се преселили у оближњу варошицу Госпић. Промена места становања за мене је била права несрћа. Готово ми је срце препукло на растанку од наших голубова, живине и оваца, од нашег величанственог јата гусака које би се јутром дизале под облаке, а са заласком сунца враћале са својих хранилишта у тако беспрекорној бојној формацији да би се пред њима могла постидети и ескадрила најбољих модерних авијатичара. У нашој новој кући нисам био ништа друго него заточеник који је кроз прозорске засторе посматрао непознате људе. Био сам толико повучен да бих радије лицем у лице стао пред разјареног лава, но да се сртнем са било којим од оних градских кицоша који су тумарали наоколо. Најтеже ми је било недељом, када сам морао лепо да се обучим и да идејм у цркву. Тамо ми се доделило нешто од чије ми се помисли ледила крв у жилама.

Била је то моја друга пустоловина у цр-

кви. Мало пре тога био сам целе ноћи жив сахрањен у старој капели у непроходној планини, коју је народ посебивао само једном годишње. Било је то страшно искуство али ово о коме ћу вам говорити било је још горе. У граду је живела богата госпођа, добра али горопадна, која је долазила у цркву богато искићена, обучена у халјину са огромним шлепом и бивала је у друштву много људи. Један недеље, управо када сам завршио звоњаву на звонику, сјурио сам се низ степенице којима је ова велика дама гордо пролазила и скочио јој на скут. Он се поцепао уз парајући звук који је био налик на салву испаљену из мускете коју су испалили неуважбани регрутни. Мој отац је побелео од беса. Благо ме је ударио по образу, и то је била једина физичка казна коју је он икад применио, али се ударца скоро и дан – данас сећам. Стид и збуњеност који су уследили били су неописиви. Практично сам био прогнан док се нешто друго није десило, што ме је искупило у очима јавности.

Један предузимљив, млад трговац основао је ватрогасну бригаду. Купљена су нова ватрогасна кола, набављене униформе и увежбани људи за рад и за параду. На колима је у ствари била пумпа на којој је радио шеснаесторо људи и била је дивно офорбана црвеном и црном бојом. Једног поподнева организована је јавна проба и машина је транспортована до реке. Целокупно становништво је дошло да присуствује великим спектаклу. По завршетку свих говора и церемонија издата је команда да се пумпа вода, али из цеви није потекла ни кап. Професори и стручњаци су узапад покушавали да пронађу у чему је проблем. Неуспех је био потпун када сам ја ступио на сцену. Моје знање о механизму није било никакво, а готово исто толико мало знаю сам о ваздушном притиску али инстктивно сам се сетио усисне цеви у води и схватио да је она запушена. Када сам угазио у реку и ослободио цев, вода је појурила из ње и поквасила многа недељна одела. Ни Архимед (Архимедес) који је трчао го кроз Сиракузу и из свег гласа викао "Еурека", није оставио већи утисак од мене. Носили су ме на раменима и био сам јунак дана.

По досељењу у град започео сам четвротогодишње школовање у такозваној припремној основној школи, где сам се спремао за вишу школу или Реалну гимназију. У том раздобљу настављали су се моји дечачки напори и подвизи као и невоље. Између осталог, прочуо сам се као јединствени шампион у хватању врана у нашем крају. Начин на који сам их хватао био је врло једноставан. Отишао бих у шуму, сакрио се у жбуње и подражавао вранин зов. Обично бих добијао по неколико одзива и убрзо би нека врана долепршала до мене у шиље. После тога једино је требало да бацим комадић картона да бих привукао њену пажњу, скочим на ноге и ћепам је пре него што она успе да се ишчупа из грмља. ?а тај начин бих ухватио онолико врана колико бих желео.

Али једном приликом доделило се нешто што ме је натерало да их почнем поштovati. Ухватио сам диван пар врана и пошао сам кући са пријатељем. На излазу из шуме сјатило се хиљада врана, дижући ужасну грају. Кроз неколико минута птице стадоше да нас гоне и убрзо нас опколише. Забава је трајала док изненада нисам добио удаџац у потиљак од кога сам пао. А онда су ме жестоко напале. Морао сам да пустим оне две птице и био сам срећан када сам могао да се придржим другу који се склонио у пећину.

Живот Ставриота – тајних православних хришћана

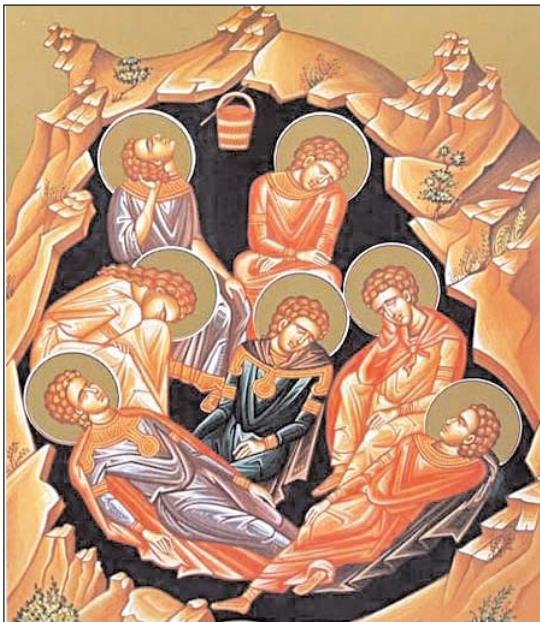
МУЧЕНИЦИ СА ДВА ИМЕНА

Августа месеца 1461. године, осам година после пада Цариграда, турски султан Мухамед ИИ успео је да освои и Трапезунт после једномесечне опсаде. Док је грчка војска још давала очајнички отпор по горским кланицима, покорени народ је био постављен пред страшну дилему од стране поробљивача: „Или се потурчите или ћете бити сви поклани“. Две хиљаде хришћана који су одбили да се поттурче били су поклани у току једнога дана. О томе нам сведочи један анонимни хронограф тога времена. Он је, како сам каже служио на двору последњег владара Трапезунта Давида Комнена.

Дотични летописац је по сопственом казивању пристао да привидно промени веру. Ево шта сам о томе каже: „Да бих спасао свој живот, направио сам се као да сам пристао да променим веру. Од тог момента Турци су се односили према мени као да сам био њихов. Наравно, стражан је био мой грех одрицања од вере. Али веровао сам да ће ми Бог оправдати када се касније вратим у своју отаџбину да опишем мучеништво нових Христових мученика. Треба да подвучем да нисам био једини ја који сам покушао да на овај начин спасим свој живот. У историји јелинског православног народа спада и случај Ставриота коме нема равна“.

Ко су били ови Ставриоти о којима сведочи древни летописац док истовремено оплакује свој грех одрицања од Христа јединог истинитог Бога и Спаситеља? То су били хришћани који су се приказивали да су муслимани да би спасили голи свој живот и своје нејачи. Приморани ужасним притиском и тиранијом поробљивача, житељи места Ставра (Крстца) у Трапезунтској области Мале Азије потурчесе се да би избегли сигурно уништење. Турци су на дан вешали по тројицу из сваког села. Онда би их бацали у катран или остављали обешене на дрвећу да би другима утерали страх у кости зато што одбијају да приме Коран. Да би Ставриоти то избегли они приме ислам или привидно. У ствари, они су и даље остајали хришћани. Само је свештеник њиховог места и понеки од народних првака знао и био упућен у ову тајну.

Сви ови привидни муслимани имали су по два имени: једно турско по коме су били познати Турцима и једно тајно хришћанско по коме су се распознавали међу собом. Када би они ишли у цамију, тихо би говорили хришћанско Вјерују. Веома строго су држали све хришћанске постове. Дешавало се да неки од њих постане и мусимански имам! Што се тиче тајне Крштења, Исповести и Причешћа, све су то обављали ноћу на скровитим местима. Њихови свештеници су ишли без мантија и живели као обични грађани да не би привлачили на себе пажњу. Њихови тајни

Сведочење о вакрењу: Седам ефешких младића

храмови скривени по пећинама, подрумима и катакомбама били су посвећени светом мученику Теодору. Кад би неки Ставриот умро сахрањивали би га по мусимански наравно из страха од поробљивача. Међутим, кад би пала ноћ скупљали би се у некој кући тајно и вршили хришћанско опело.

Наравно, све то није могло увек да се скрије па су се догађале и велике трагедије. Тако једне ноћи за време Страсне седмице, док су се тајни хришћани молили сабрани на светој литургији у једној пећини, у покрајини званој Мачука, били су изненада опколjeni од Турaka. Турци затворе камењем врата од пећине да нико не би могao побeđi. Пећина је била огромна тако да је у њој било на молитви више од 1200 хришћана. По другим летописима, било их је око три хиљаде. Свима њима мученицима за име Јагњетово та пећина се претворила у гробницу. Сви су до једнога помрли од глади и жеђи прославивши прво дан Христовог Вакрења. Умирали су један за другим без роптана у страшним мукама. Турци су заиздали улаз у пећину и годинама после тога нису дозволили да било ко отвори и уђе. Чак је и у саме Турке ушао страх: ширите су се по народу приче да се десило чудо, да хришћани у пећини нису помрли већ да су живи! И кад су Турци негде уочи Првог светског рата хтели да пећину отворе да би испитали шта има у њој, многи су се побунили захтевајући да се не отвара. Тако је она остала и до данас затворена. Ови чудни хришћани Ставриоти не само што су успевали да вековима сачувају своју веру него су се трудили да

тајно приведу и друге светости Јеванђеља. Они су се женили мусиманкама али своје девојке нису никад хтели дати за Турчина. Брак склопљен на мусимански начин нису сматрали као законит него су се трудили да невесту ако је била Туркиња приведу у хришћански веру. Откривали би јој у погодно време да су они хришћани саветујући и њој да прими тајно крштење. Ако би девојка пристала, онда би један од тајних свештеника крштавао. Понекад се дешавало да те жење не пристају него их издају Турцима што је по правилу служило као повод новог клања хришћана. Све оне који су били умешани у тај случај, Турци су хватали и везане ланцима или конопцем око врата изводили на трг и нағонили их да јавно признају своје дело и да исповеде Мухамеда и његову веру. У таквом случају нико од њих више није скривао своју праву веру: јавно су исповедали Христа и добровољно примали венац мучеништва. Толико су ови хришћани чували чистоту своје вере и држали се једни других да су ноћу ископавали своје мртве из мусиманских гробала и тајно их сахрањивали у хришћанска.

Године 1876, кад је Турска прогласила свој први Устав, Ставриоти су се први пут појавили јавно у цркви и изјавили да су они хришћани а не мусимани. Турски управник није могао схватити о чему се ради јер је био потпуно неупућен и необавештен о њима. Верујући да се ради о некаквој масовно „зарази“ покушао је да их врати на њихов „прави пут“. Они су, међутим, остали упорни певајући по први пут после толико векова јавно своје црквене песме. Управник их онда све похвата и баци у затвор без хлеба и воде. Но то изазове велики немир међу осталим хришћанима који опколе управникову зграду тражећи да њихова браћа по вери буду пуштена из затвора. Бојећи се буне управник их ослободи тако да од тог момента њихов положај би бар донекле побољшан.

Године 1899. Ставриоти су подвргнути новим гоњењима, али су их представници страних сила и Патријарх цариградски узели у заштиту. Тадашњи руски цар Никола II, дирнут њиховом трагичном судбином као и руска влада, захтевао је од султана да се прогнани Ставриоти врате из прогонства а они у затворима да се ослободе. Тако се и десило иако тиме њихове невоље нису престале. После пет година, поводом пописа становништва Турска је хтела да се Ставриоти попишу као мусимани. Пошто су они то одбили, то је био повод за ново гоњење, прогонство и затварање. Тек је преврат Младотурака, извршен 1908. године, и нови турски Устав кога су они донели, омогућио им тајним хришћанима да буду оно што су вековима били: православни хришћани. Турска влада их је признала званично за хришћане 1909. године после толико векова њиховог мучеништва и патњи.

Јован Јоанидис

Пише:
Крсман
Милошевић

Драматичне судбине римских царева рођених на тлу Србије

ИЗ ВОЈНИЧКЕ ОДОРЕ НА ЦАРСКИ ТРОН

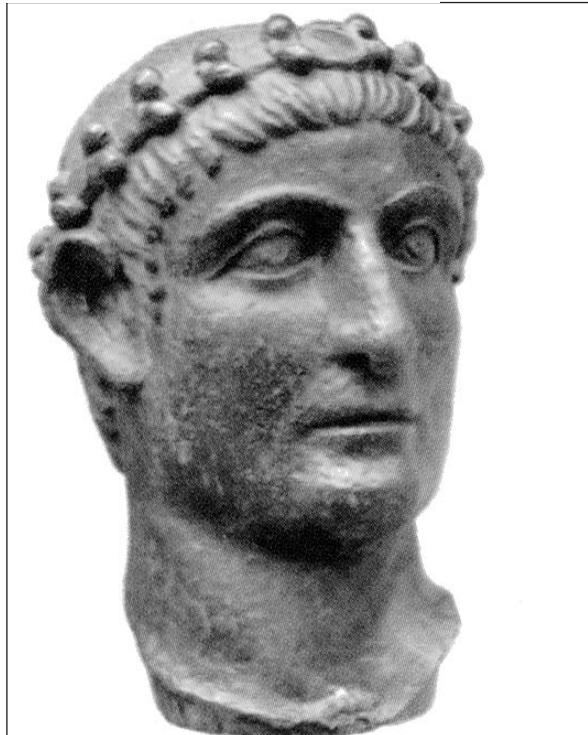
Од свих римских царева рођених на тлу Србије, најдубљи траг оставио је Константин Велики, први римски цар који је постао хришћанин и основао нови град који ће још хиљаду година бити престоница измењене империје - Константинополь.

После смрти римског цара, филозофа и реторичара Марка Аурелија (180. г. н. е.), једног од најмудријих личности који у седељи на владарском трону, дотадашње моћно Римско Царство почело је да се урушава. С једне стране притисак су вршила варварска племена, Германи, Скити и Готи, а с друге стране све агресивнији Персијанци, који су "откидали" парче по парче римских поседа. У таквим околностима цареви су се смењивали у крви, па се чинило да је Царство пред распадом. А онда, његову судбину и одбрану су преузели ратници са Балкана, рођени и одрасли у Сирмијуму (Срем, Митровица), Наису (Ниш), Сингидунуму (Београду).

У току више од једног века, дожијаји у градовима и на тлу данашње Србије, али и шире на Балкану, битно ће утицати на даљу судбину Римског Царства и њену постепену трансформацију. У једном од највећих преокрета забележених у целокупној историји, људи са наших простора ће преусмерити историјске токове. Уз огромне напоре и жртве тих царева из "војничких одора", скромног илирског или трачког порекла, Царство је поново окупљено, учвршћено, изменено.

Шесторица римских царева рођени су у Сирмијуму и околини данашње Сремске Митровице: Трајан Деције (владао од 249-251), Аурелијан (270-275), Проб (276-282), Максимилијан Херкул (285-310), Констанције Други (337-361) и Грацијан (367-383).

Први од њих, Деције (201-252), пре него што се огрнуо пурпурним ограчем, симболом римских царева, био је управник града Рима, сенатор и конзул. За цара су га прогласили војници, припадници Друге легије, после

његове сјајне победе над Готима. Упамћен је као велики прогонитељ хришћана и изузетан борац. Био је први римски император који је погинуо у директној бици у данашњој Добрдужи (252), када је у току стравничног сукоба, најпре погинуо његов син Хенерије. Чувши за погибију сина, кажу, Деције је храбро повикао: "Наставите борбу, па изгубили смо само једног легионара!"

У Децијево време, војничку каријеру је започео Клаудије Готски, пореклом из краја између Наиса (Ниш), Улпијане (Липљана) и Скупине (Скопље). Иако је кратко владао,

остао је упамћен као човек који је успео да примри страсти унутар Царевине и прошири њене границе. Предводио је легије у великој Бици код Ниша против Гота (око 259.), који су изгубили око 50.000 војника. Клаудије се, ношен жељом за новим походима, пребацио у Сирмијум, али је тамо изненадно умро од куге.

Клаудијевим задњим часовима живота присуствовао је Аурелијан, тадашњи врховни командант римске војске, кога су легионари одмах прогласили за римског цара (270). У почетку владавине победио је варваре који су прешли Дунав. Ратовао је у Сирији на истоку и у Галији на западу. Називао је себе "господином и богом", а први међу римским царевима почeo је носити источњачко одело, украшено драгим камењем и дијадемом (трака око чела). После оствареног тријумфа 274. године, помиловао је политичке затворенике. Нјегово име се данас често помиње и по томе што је наредио подизање нових масивних зидина којим је опасао Рим, чији делови и данас изазивају дивљење. Приликом похода на Персију убили су га његови војници.

И следећи римски цар из Сирмијума, Марко Аурелије Проб, био је изузетан војсковођа. Ослободио је више од 60 галских градова и насеља које су заробили варвари. У Малој Азији је поразио групе одметника, а у Египту угушио велику побуну. Нјегове легије су га прогласиле за римског цара очекујући од њега награду и посебна признања. Но, када је постао цар, Проб је завео строжију дисциплину у војсци, а војнике користио приликом извођења јавних радова. Због радова на исушивању мочвара у Срему постао је непопуларан међу војницима, који су га убили у његовом родном Сирмијуму (282). Упамћен је по великом утицају на ширење винове лозе по

Европи, почев од Галиције до Паноније. Сматра се да је први донео винову лозу на Фрушку гору и простор Смедерева.

Пуне две деценије Римским Царством владали су, готово заједнички, кроз дуже пријатељство, цар Диоклецијан (284-305), рођен у околини Сплита и Максимилијан Херкул. Диоклецијан је војничку службу почeo као обичан војник, а касније командовао војском у Мезии и царском гардом која га је прогласила за цара. Ратовао је с Германима и у Галији, на истоку против Персијанаца и Сараџена у Сирији. Да би успоставио што чвршћи мир у Царству, за савладара је узео Максимилијана Херкула.

Историчари су забележили како је Максимилијан имао два различита периода у свом животу. Док је био везан за Диоклацијана, показао се као добар сувладар и способан војсковођа. Но, опијен влашћу, упустио се у борбу за превласт, чак и против рођеног сина, завршавајући неславно, вероватно дигавши руку на себе.

Диоклацијан је своју престоницу пренео у малу Азију, у Никомидију. У њој је завео источњачке обичаје, захтевајући да се "пред њим пада на колена", а личност да му се "поштује као божанство". Напустио је престо 305. године и повукао се у своју палату код Салоне у Далмацији. Када су избили велики немири, одбио је да се поново врати на римски престо.

У некада грандиозном римском насељу Феликс Ромулијана (данашњи Гамзиград код Зајечара), 1993. године откријена је монументална глава римског цара Галерија,

Некада грандиозно римско насељу Феликс Ромулијана (данашњи Гамзиград код Зајечара)

посинка и зета великог Диоклацијана. Око 297. године, Галерије је у свом родном крају отпочео градњу велелепне палате у част мајке Ромуле, по угледу на велику Диоклацијанову палату у Сплиту. За Ромулу легенда каже да је "препливала Дунав, удала се за обичног сељака и родила будућег цара". Описивали су га као "веома лепог, снажног, љубитеља добре трпезе, изузетно храброг војника и оданог завичају и маџи". Велелепну Ромулијану, којој је дао име по својој мајци, Галерије је градио са жељом да "то место учини достојним божанске личности једног цара и његове мајке". Та грађевина, коју су од најбољег мермера стварали чувени зидари, клесари, сликари и други мајстори, без сумње, представља врхунак уметности тога времена. Галерије је умро 311. године и сахрањен на оближњем брду Магура, покрај мајке

Ромуле. Ту се налазе два маузолеја и два споменика. Ромулин маузолеј се налази на врху Магуре, а остати Галеријевог маузолеја су 45 метара даље од Ромулиног.

Од свих римских царева који су потекли са српских простора, најдубљи траг оставио је Константин (владао од 306-337), рођен у Наису око 274. године. Војска га је прогласила за цара у Британији (306). Ратовао је против Гота и Персијанаца. У низу сукоба решио се својих супарника и сам завладао западним деловима Римског Царства. Од 312-324. владао је заједно са Лицинијем (250-324) царем Источног Римског Царства. После коначне победе над Лицинијем, који је као изгнаник убијен у Солуну (324), владао је сам читавим Римским Царством све до 337. године. Његове две одлуке имале су веома дугорочан одјек у европској и

светској историји. Прво, био је први римски цар који је прихватио хришћанство, а друго, од престонице Византијон на Босфору, створио је нови град - Константинополь (Цариград, Истанбул), који ће још хиљаду година бити престоница измене империје. Издао је чуvenи Милански едикт (313), којим се хришћанима дозвољава слобода вероисповести. Тиме су укинута сва сурова прогањања хришћана и припремљен терен за претварање хришћанства у званичну веру. За три године обележиће се 1700-та годишњица тог веома значајног догађаја. На Првом васељенском сабору, сазваном на његову иницијативу, аријанство (учење по коме Христос није бог, већ обичан човек) је прогласио за јерес (кривоверство).

Константин је био изванредан војсковођа, изузетно енергичан и популаран, али је, попут свих римских владара, био славољубив преко сваке мере. Након пуне две деценије владавине, пошто је поразио све непријатеље, почeo се прибојавати за свој живот. Без икаквог обrazloženja наредио је хапшење сина Криспа и нећака Лицинијана, а убрзо и њихово погубљење. Ни ту није био крај. Нешто касније, наредио је погубљење и своје супруге, царице Фаусте. Дабоме, тиме је интензитет суврости и бескрупљости у борби за очување власти подигао на највиши степен. Након Константинове смрти, борба за власт је настављена у кругу његове породице, која је, упркос бројности (цар је имао два брата, три сестре и четири сина), већ у наредној генерацији, потпуно у крви искорењена. Надимак Велики добио је од хришћанске цркве, пошто је сјединио световну и црквену власт и активно радио и на једном и на другом подручју. Хришћанска црква га је прогласила за свеца.

Пиши:
мр сц. др
Часлав Антић

Водимо ли рачуна о свом здрављу

„ДОБАР“ И „ЛОШ“ ХОЛЕСТЕРОЛ

Холестерол се у крви налази у више облика. ЛДП холестерол носи назив и „лоши холестерол“ јер омогућава напредовање процеса артериосклерозе, тј. скупљање масних наслага у зидовима крвних судова има за последицу њихово сужавање. ХДЛ холестерол означава се као „добар холестерол“ јер елиминише ЛДП пре него што се залепи за зидове крвних судова чиме успорава процес артериосклерозе. Повећање вредности холестерола у организму, као што рекосмо, убрзано доводи до сужавања крвних судова.

Када се тако сужени крвни суд зачепи угрушком крви, прекида се доток крви у ткиво које тај крвни суд исхранује што доводи до инфаркта срца, можданог удура или бола у органу чији је крвни суд запуштен.

Најважнији извори холестерола су месо, јаја и животињске масе уз млеко и млечне производе.

За добар ниво ЛДЛ (лошег холестерола) у крви основно је држати телесну тежину под контролом и упражњавати физичке активности, што за становнике села није проблем а житељи градова најмање два до три пута недељно неопходно је да упражњавају физичко вежбање.

На ниво пошег холестерола утиче храна пуне засићених масних киселина као и пржена и преслана храна. Поред гојазности, на ЛДЛ утиче и поремећај штитне жлезде, физичка неактивност, стрес, пушење, претерано конзумирање алкохола као и генетска предодређеност. Иако масноћа подиже ниво холестерола ипак је не треба потпуно искључити из исхране. Када се једе масна храна, јетра ствара ЛДЛ који се таложи на зидовима крвних судова, а невоља настаје када се уноси велика количина масноће, па организам није у стању да уклони непотребни вишак. Из тог

разлога, мора да се повећа ниво „доброг холестерола“. Требало би недељно јести најмање 500 грама рибе, затим пилетину без кожице пет пута недељно због тога што има незасићене масне киселине.

Најмање седам пута недељно требало би јести храну као што је пасуљ, осене пахуљице и јабуке јер садрже корисна биљна влакна која везују холестерол и утичу на његово снижавање. Због етарских уља која снижавају ниво пошег холестерола, треба редовно јести бели и црни лук. Поврће са тамнозеленим лишћем (спанаћ, коприва, зеље и сл.) богато је магнезијумом чији мањак у исхрани такође утиче на раст холестерола. Не треба заборавити и на адекватан унос воћа и поврћа обогаћеног витамином Ц који је значајан за метаболизам масти а тиме и снижење холестерола. Најзначајнији су лимун, поморанджа, паприка, купус, јагода и парадиз. Код повећаног холестерола треба избегавати банане, динje, лубенице, урме, бадем и орахе.

Пожељно је да нормалне вредности масноћа буду: да укупни холестерол мањи од 5 ммо/Л, ЛДЛ холестерол мањи од 3 ммо/Л, ХДЛ холестерол већи од 1 ммо/Л, а триглицериди да су мањи од 1,7 ммо/Л.

Пожељно је да нормалне вредности масноћа буду: да укупни холестерол мањи од 5 ммо/Л, ЛДЛ холестерол мањи од 3 ммо/Л, ХДЛ холестерол већи од 1 ммо/Л, а триглицериди да су мањи од 1,7 ммо/Л.

БЕЛИ ЛУК

Вишевековно народно искуство и научна истраживања се подударају у тврђњама да бели лук делује против бактерија, гљивица, паразита, смањује масти у крви, спречава сужење крвних судова (атеросклерозу), снижава крвни притисак.

Употреба белог лука смањује развој кардиоваскуларних оболења, тако што смањује повишен холестерол, смањује повећан ЛДЛ- пошег холестерол, смањује сплетљивање крвних ћелија и спречава настанак тромба, смањује повећан крвни притисак. Утиче и на смањење два друга маркера кардиоваскуларних оболења, хомоцистеина и Ц-реактивног протеина. Бели лук спречава преходну и користи се у њеном лечењу, а његова ефикасност код преходне је и научно потврђена.

Бели лук повећава одбрамбене способности организма и помаже организму да се избори са разним изазивачима болести. Нека лабораторијска истраживања сугеришу да бели лук има и антиканцерогено дејство. Показује и антипаразитарно дејство, ако се примењује у велиkim количинама. Свеж лук садржи алицин, који има антибактеријско, антивирусно и антифунгално дејство, тј. делује против бактерија, вируса и гљивица. Бели лук је најпознатији по свом антибактеријском (уништава бактерије), антихиперлипидемијском (смањује ниво масти у крви) и антитромбоцитном (спречава настанак тромба) дејству.

Неоштећена главица белог лука садржи компоненту алин, који је без мириса. Када се чено белог лука расече, алин долази у контакт са ензимом аликазом, при чему настаје алицин - нестабилна, мирисна компонента. Свеж лук садржи највише алицина, једне од активних компоненти, али се он не може потпуно усвојити у организму. Екстракт белог лука се састоји и од других сумпорних једињења, која су растворљива у води, као што је С-алил цистеин. Ова једињења се боље усвајају у организму, а сматрају се одговорним за смањење масти у крви и спречавање настанка тромба. Бројна клиничка истраживања потврђују ефикасност екстракта белог лука, код повишеног масти у крви, тромбоза и других кардиоваскуларних оболења.

Како се узима бели лук? Користи се као свеж лук, 2-4 грама дневно или као екстракт 600-1200mg у подељеним дозама. Препарати белог лука су обично стандардизовани на алицин. Постоје и препарати без мириса. Количина активних супстанција зависи од тога да ли се користи свеж бели лук или екстракт (капи, капсуле), како и где је бели лук узгајан, како је прављен екстракт.

Особе које имају повећану склоност крварењу не треба да узимају велике количине белог лука. За сваки случај не конзумирајте бели лук пар дана пре хируршких интервенција.

Која нежељена дејства могу да се јаве при примени белог лука?

У литератури су описаны случајеви појаве алергије на бели лук, стомачних иритација, жгавице, мучине. Мирис који карактерише бели лук задржава се дуго после конзумирања лука, а одаје се дахом и преко коже.

Са којим лековима истовремено не треба примењивати бели лук?

Код истовремене употребе белог лука са изониазидом, неким антивiroтима, оралним контрацептивима може доћи до смањења концентрације ових лекова у плаズми. Бели лук делује антикоагулантно, па код истовремене примене са великим дозама антикоагуланаса може довести до крварења.

ИСХРАНА

Квалитетном исхраном смањујете могућност настанка тромба. Познато је и у нашем народу да се сланина једе с белим луком, то је зато што бели лук има способност да смањује ниво масти у крви и разређује крв, чиме се смањује могућност настанка тромба.

Искуство је показало да исхрана богата морском рибом, маслиновим уљем, воћем и поврћем - медитеранска исхрана - омогућава регулацију нивоа масти у крви и смањење могућих компликација. Масне морске рибе су богате омега 3 масним киселинама, за које је утврђено да повољно утичу на однос доброг и лошег холестерола. Ескимски у својој исхрани претежно користе масне морске ри-

бе и имају најнижу стопу срчаних оболења и последичних компликација. Маслиново уље је богато незасићеним масним киселинама, које омогућавају повољан ниво масти у крви. Познат је и француски парадокс - наиме Французи се хране слично Немцима, тј. у исхрани имају заступљене засићене масти животињског порекла, али за разлику од Немца пију вино после јела.

Наука је доказала присуство полифенолних једињења из семена грожђа, која штите крвне судове од оштећења услед оксидације масти.

Цитрусно воће (лимун, наранча, грейпфрут) је богато биофлавоноидима, који спречавају оксидацију масти (у природи процес ужегlosti) под дејством различитих штетних материја, зрачења, хемикалија, којима смо свакодневно изложени.

ОБАВЕШТЕЊЕ О МОГУЋНОСТИМА ОСТВАРИВАЊА ПРАВА НА НАКАНДУ ЗА ШКОЛОВАЊЕ

У складу са важећим законским прописима:

Деца војног лица које погине или умре од задобијене ране, повреде или озледе, односно болести која је настала или се погоршала као последица вршења војне службе, а која су рођена у браку, ван брака, или усвојена, ако нису старија од 18 година, односно 26 година, ако се налазе на редовном школовању, осим деце која су у радном односу, а без обзира на године живота – ако су трајно и потпуно неспособна за рад имају право на месечну новчану накнаду за време школовања и друге накнаде у вези са школовањем, ако не остварују стипендију по другом основу.

Дете остварује стипендију по другом основу и ако су му за време школовања, према општем акту школе, бесплатно обезбеђени смештај и исхрана.

Накнада за школовање обухвата месечну новчану накнаду, накнаду за набавку књига и школског прибора и накнаду за групну рекреативну наставу, односно екскурзију, које организује школа, ако трошкове групне рекреативне наставе, односно екскурзије сноси корисник накнаде за школовање.

Накнада за школовање не припада кориснику наканде за разред школе, односно годину студија, коју корисник накнаде за школовање поново уписује, осим ако корисник накнаде понавља разред основне школе.

Редовним школовањем сматра све време трајања школовања у земљи, које је општим актом школе, односно одговарајућег факултета одређено као време потребно за завршетак те школе, односно факултета, у које се рачуна и апсолвентски стаж, ако је тај стаж утврђен, а најдуже до краја месеца у коме се према одговарајућем акту факултета, завршава апсолвентски стаж.

Документа потребна за остваривање права на накнаду школовања дете.

1. Захтев за остваривање права на накнаду школовања дете - ако је дете малолетно захтев подноси законски заступник (мајка или старатељ) а у случају пунолетства корисник накнаде

2. Изјава да ли дете прима стипендију по другом основу - ако је дете малолетно изјаву даје законски заступник (мајка или старатељ) а у случају пунолетства корисник накнаде

3. Потврда из школе (основна, средња) или уверење (виша школа, факултет) о редовном школовању детета у текућој школској години - оригинал

4. Извод из матичне књиге рођених за дете - оригинал или оверена фотокопија

5. Уверење надлежне војне поште о околностима смрти оца детета - оверена фотокопија

6. Извод из матичне књиге умрлих за оца детета - оригинал или оверена фотокопија

7. Фотокопија чековне картице о текућем рачуну на који би се исплаћивала накнада за школовање искључиво за власника текућег рачуна

8. Фотокопија личне карте за власника текућег рачуна грађана

9. Уколико је активно војно лице преминуло, потребно је доставити медицинску документацију о лечењу именованог, која би била прослеђена Главној војно-лекарској комисији на налаз, оцену и мишљење да ли је смрт војног лица наступила од болести која је настала или се погоршала као непосредна на последица службе у Војсци.

Наведена документа слати на адресу: Министарство одбране, Сектор за људске ресурсе, Управа за традицију, стандард и ветеране, Немањина 15, 11000 Београд

ОСНОВНЕ НАПОМЕНА: Напред наведена документа се достављају када се први пут подноси захтев за остваривање права на накнаду за школовање.

У случају поновног подношења захтева за остваривање права на наканду за школовање, корисник накнаде подноси захтев за остваривање права, доказ о редовном школовању и изјаву да не прима стипендију по другом основу.

За остваривање права на наканду за набавку књига и школског прибора, сваке године захтев подноси законски заступник или корисник наканде уз који доставља и потврду о редовно уписаној школској години, а за остваривање права на накнаду за групну рекреативну наставу, односно екскурзију, потребно је, након изведене рекреативне наставе, доставити потврду из дату од надлежног органа школе, у којој мора бити наглашено да је корисник накнаде био учесник исте, где и када је изведена и износ трошкова у динамима.

Право на наканду за време трајања апсолвентског стажа, остављаје се на основу уверења издатог од факултета да је студент стекао статус апсолвента у односу на школску годину и време трајања апсолвентског стажа.

Једном изгубљено право на накнаду за школовање не значи трајно изгубљено право! ако ученик средње школе или студент обнови годину, губи право на накнаду за школовање за ту школску годину. у случају да ученик, односно студент, редовно упише наредну годину школе, односно студија, поново остављаје право на предметну накнаду, с тим што мора поднети захтев уз доказ о редовном школовању.

Референт за социјална питања:

ВС **Дана Марковић**,
телефони 011/3201-689 и 3201-689
email: dana.markovc@mod.gov.rs

Књигу ТАЈНА ДОБРОВОЉАЧКЕ УЛИЦЕ,

аутора Миладина Петровића,
сведока догађаја, можете купити у књижари
Војна књига, Васе Чарапића 22, у центру Београда.

Адвокатске услуге ПОВОЉНИЈЕ ЗА КВП

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:

„Ивана Ц. Јовановић, из Београда - ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), телефон 011/2644384 и 064/1735395;

„Лиљана Јаковљевић, из Београда -ул. Чубурска бр.2, Занатски центар „Пејтон“, телефон 011/2446977 и 064/1427122;

„Станојко Михајловић, из Београда - Булевар Зорана Ђинђића бр. 76/28, телефон 011/145617 и 064/1280990,

Обављаће за потребе војних пензионера следеће правне послове:

1)Давати бесплатне правне савете, и

2)Уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 20 одсто (адвокати Лиљана Јаковљевић и Станојко Михајловић), односно 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић) пружаће све остале адвокатске услуге.

Адвокати ће клијенте примати: Ивана Јовановић уторком, Лиљана Јаковљевић средом, а Станојко Михајловић петком, сви у времену од 17 до 19 часова.

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије треба би да знаете да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигураници.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

-организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,

-упис у матичну књигу умрлих,

-спроводница за пренос покојника,

-штампање посмртних плаката,

-продажа погребне опреме,

-превоз покојника,

-организација војних почести,

-помоћ око срећивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,

-бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС или директно на тел. 011/8333-142 и 011/2161-769.

ПРОДАЈЕМ КУЋУ У ПИРОТУ

У центру Пирота повољно продајем 1/2 куће са посебним улазом која се састоји од тробојног конфорног стана на спрату са двориштем и помоћним просторијама. Звати од 16 до 20 часова.

Тел.011/164-464

ПРОДАЈЕМ

повољно домаћу ракију шљивовицу, лозовачу и кайсјевачу, старе до 15 година, и квалитетан мед. Наручивање на телефоне 062/265-275 и 018/531-581.

Бојан Љубеновић:

ТРН у Етни

РАСПОРЕД

Влада Србије заседа једном недељно. Осталих дана седи!

ПРОДАЈА

Азербејџан ће са два милиона евра финансирати обнову Ташмајданског парка под условом да се у Београду постави биста њиховог председника. Ако биста буде постављена, председник ће можда и личити на себе, али Београд неће...

НОВО

Следеће године имаћемо нове регистарске таблице, гуме, налепнице, комплет за прву помоћ...

Само нова кола нећемо имати!

КОМПЛИКАЦИЈА

На новим регистарским таблицама ознаке ће бити написане и ћирилицом и латиницом. Пред наше саобраћајне полицијце постављају се све тежи задаци!

КАЗНЕ

Осуђени до годину дана затвора казну ће издржавати код куће. Неки у својим кућама издржавају и доживотне казне...

ГЛАСИНА

Из Владе Србије стижу гласине да је један министар урадио нешто корисно за државу.

Још је непознато који министар, шта је урадио и за коју државу!

ИЗВЕШТАЈ

Хероји Петог октобра и ове године чекају у реду да дају интервју за новине и телевизије. Да није било њих оних милион грађана ништа не би успели да ураде...

КОНОПАЦ

Успешно надвлачимо конопац са величким силама. Довукли смо их на нашу територију", пише Станислав Томић из Зворника.

ПРЕНОС

Парламент нема паре да плати РТС-у преносе скupштинских заседања. Народ то више не би ни гледао, нема тих паре...

ЦРВЕНО

Народне посланике испред Скупштине дочекају црвени тепих. Када је видео неке од њих, додатно је поцрвено!

СКУПО

Деча су нам некада из школе доносила оцене од јединице до петице.

Данас нам мањом доносе – уплатнице!

РАД

Ових дана штрајкују запослени у полицији и правосуђу.

ОДЈЕК ТРАНЗИЦИЈЕ

Први пут од кад сам се запослио пословођа ме је позвао у своју канцеларију.

- Мали, баш си ме изненадио, од тебе се томе нисам надао, од свих других сам очекивао, али од тебе, после свега, а ти тако о мени...

Нисам најбоље разумео о чему се ради.

- Знао сам твог оца - наставио је пословођа канонаду - био је диван човек, због њега сам те и примио, и помогао ти, и научио те занату... а ти нож у леђа!

- Ја заиста не знам о чему се... - нијам успео да завршим реченицу.

- Зар ти за МЕНЕ да кажеш да сам лопужак!

Био сам потпуно збуњен и изненаден.

- Ја то у животу нисам рекао! - био сам јасан.

- Немој још и да лажеш! - беснео је пословођа. - Јасно си јуче на доручку рекао: Она лопужак ће купити фабрику за мале паре! чуло те је најмање пола смене!

У том грму је лежао зец!

- Али ја нисам мислио... - покушао сам да објасним забуну.

- Јеси мислио! - није престајао да бесни пословођа. - јеси мислио, и то што си мислио, то си и рекао!

Још би он викао да није нагло ушао возач генералног директора.

- Мали, зове те директор - обратио се мени. - Одмах!

Генерални ме је дочекао већ на вратима.

- И то ми је хвала! То ми је хвала што сам те примио са улице, што сам ти дао хлеб у руке, што сам од тебе направио човека!

Могло је да буде само једно.

- Ја лопужак! - потврдио је моје сумње генерални. - Зар ја, који сам направио ову фабрику из ничега, који сам је дигао из пепела, ја лопужак!

Није се имало шта рећи.

- А да није било твог покојног оца, бог да му душу прости, још би ти на бувљаку продавао гаће!

Непријатан разговор прекинула је директорова секретарица. Морао сам хитно да се јавим на телефон.

Звали су из Министарства.

Слободан Симић, Етна

Сложеност ситуације у држави једино разумеју криминалци и не прекидају процес рада

ПОШТЕНО

Држава продаје Централни затвор. Ако је већ тако, поштено би било да затвореници добију статус малих акционара!

ДОЧЕК

Италијански премијер долази у Србију са сто успешних бизнисмена. Где ми да нађемо сто успешних бизнисмена?

ОСОБЕНОСТ

Специфичност наших народних посланика је у томе што никакве везе са народом немају!

ПРОГНОЗА

Економисти тврде да ће за десет година бруто домаћи производ износити осам хиљада евра по глави становника. Тренутно немамо ни производ, ни евре, а и глава становника је све мање...

МАХЕР

„Просим капом, узимам шаком. А вршим и друге новчане трансакције.“ пише Радивоје Јевтић из Зајечара.

ПУТ

Једном посланику грађани већ годинама плаћају путне трошкове, а он никако да – оде!

ВЕСТ

Последња вест: За потребе народних кухиња Влада Србије обезбедила је довољан број – гладних!

ПРЕКИД

Иако је крај утакмице у Ђенови одсвирао судија Томсон, гледаоци не могу да се отмутују да је знак за прекид дат у – Београду.

ПРИЧА

Потпредседник Кркобабић данас је обећао пензионерима већа примања. Чича мича и готова прича!

ПРОГРАМ

Нисам ушао у странку да бих крао. Али морам да поштујем партијски програм!

ТЕШКО

Ако и даље буде важило веровање да се не може оженити онај ко није служио војску, професионални војници баш ће на грабусити!

ОПСТАНАК

Ова Влада ће издржати цео свој мандат. Али се не бих кладио да ће то успети и грађанима.

РЕБАЛАНС

После ребаланса буџета за све ће подједнако да – нема!

СИРОВИНЕ

У Србији нема доволно сировог млека. Због неких сировина у власти.

УРЕДНИК

Тај новинар нема ни трунке аутоцензуре. Истрага ће ових дана показати да ли су због тог пропуста криви његови родитељи, професори или уредници!

УДВАРАЊЕ

Осећамо се као љубавник чији су напори коначно награђени. Европа нам је јуче дала знак да можемо да наставимо да јој се удварамо...